

2017 m. birželio 30 d., penktadienis

Nr. 26 (1220) | Kaina 0,90 Eur

Dailė | Muzika | Teatras | Kinas | Fotografija

**Kitas savaitraščio numeris išeis
rugsėjo 1 d.**

3

*Hayo Boerema vargonų koncertas
Vilniaus festivalyje*

4

*Pokalbis su spektaklio „Lokis“ dramaturge
Anka Herbut*

6

Knyga, skirta grupei „Post Ars“

8

Nauji filmai– „Šaltasis tango“

9

Vasaros „Kinas“

„Dadadadan Tenko“ koncerto akimirka

D. KLOVIENĖS NUOTR.

Ritmo ir judesio spektaklis

Vilniaus festivalio baigiamasis koncertas – grupė „Dadadadan Tenko“ iš Japonijos

ALGIRDAS KLOVA

Būgnas – vienas seniausių muzikos instrumentų, amžiumi su juo gali konkuruoti tik žmogaus balsas. Būgnas dažniausiai buvo naudojamas signalams perduoti, perspėti dėl tykančio pavojaus, emocijoms išreikšti, ritualų, ceremonijų metu dvasioms pakviesti ar nuo jų atsiginti. Šiais instrumentais grojama nuo priešistorinių laikų. Jie buvo apeiginės muzikos dalis, archajinė komunikacijos priemonė. Dabar būgnai dar nemažai naudojami Japonijoje per daugelį tradicinių švenčių (*matsuri*), japonų kalba jie vadinami „taiko“. Tai instrumentas su dviem membranomis,

juo grojama dviem lazdelėmis, pats įspūdingiausias yra *o-daiko* vadinamas didelis būgnas. Šios tradicinės japonų perkusijos priemonės, kurios atsirado maždaug prieš tūkstantį metų, pirmiausia naudotos norint pelnyti dievų ir dvasių prielankumą. Vėliau šiais būgnais buvo grojama per spektaklius tradiciniuose no ir kabuki teatruose, jie neatsiejami nuo gagaku muzikos.

Todėl nekantraudami laukėme susitikimo ir pažinties su japonų būgnais, su kolektyvu „Dadadadan Tenko“ iš Japonijos. Jo programa „Sniegas, mėnuo ir gėlės“ atliepia ir lietuviams pažįstamą klasikinio japonų meno bei literatūros įvaizdį, simbolizuojantį metų laikų tėkmę, praeities, dabarties ir ateities sąsajas.

Trumpai tariant, ji yra tarsi japonų „Metų laikai“. Grupės naudojami instrumentai leidžia sujungti muzikinį ansamblį ir griežtai suderintus judesius. Būtent judesys ir šokis, manau, šiai grupei yra svarbiausia, nes ją 1987 m. įkūrė žymus šokėjas ir choreografas Isaya Mondori (menininkas buvo atvykęs ir į Lietuvą). Būtent I. Mondori sukūrė galingų japoniškų būgnų garsų ir šokio sintezę ir taip atsirado „Dadadadan Tenko“. Kolektyvo vadovas visada pabrėžia, kad jų koncertuose nereikia ieškoti tradicinio meno formų senuoju pavidalu, nes „Dadadadan Tenko“ yra modernaus meno kolektyvas, tradicinę Japonijos kultūrą

NUKELTA Į 2 PSL.

Harmonijos sodas

Mintys po „Il Giardino Armonico“ koncerto Vilniaus festivalyje

ALGIRDAS KLOVA

Senosios muzikos programos Vilniaus festivalyje visuomet suteikia jam ypatingo žavesio. Šiemet puikią nuotaiką sukūrė senosios muzikos ansamblis iš Italijos „Il Giardino Armonico“ („Harmonijos sodas“), susibūręs dar 1985 metais. Kolektyvui vadovauja dirigentas ir gerai žinomas išilginės fleitos solistas Giovanni Antonini. Milane gimęs muzikas studijavo šiame mieste ir Ženevoje, kaip fleitininkas ir dirigentas koncertavo kone visame pasaulyje, yra parengęs operų pastatymus Milano „La Scala“ teatre.

„Il Giardino Armonico“ yra įsitvirtinęs tarp svarbiausių pasaulyje senosios muzikos kolektyvų ir daugiausia dėmesio skiria XVII–XVIII a. muzikai, todėl programoje skambėjo Antonio Vivaldi ir kitų renesanso bei baroko italų – daugiausiai Venecijos – kompozitorių kūriniai. Labai buvo įdomu išgirsti retai Lietuvoje atliekamo Dario Castello Sonatą Nr. 16 keturiems instrumentams *in C* iš ciklo „Koncertinės sonatos moderniu stiliumi. Antroji knyga“. Šio autoriaus kūrinių tėra išlikę tik apie tris dešimtis, tačiau jis žinomas kaip vienas iš autorių, prisidėjusių prie kanconos

žanro transformacijos į sonatą. Dar skambėjo Giovanni Gabrieli kancona „Energingoji“ – kūrėjo, kuris gyveno tuo metu, kai Venecijos kompozitorių mokykla buvo pasiekusi stiliaus meistriškumo kulminaciją. Kūrinys buvo išleistas 1609 metais. Giovanni Legrenzi gyveno Venecijoje keliais dešimtmečiais vėliau ir dirbo muzikos mokytoju bažnyčioje. Koncerte skambėjo jo sonata keturiems instrumentams. Baldassare Galuppi gyveno Venecijos Respublikai priklausančioje Burano saloje ir buvo žinomas *opera seria* (rimtosios operos) kompozitorius. Na, ir Pietro Nardini – venecijietis, studijavęs Vokietijoje ir buvęs Wolfgango Amadeus Mozarto tėvo Leopoldo Mozarto bičiuliu.

Į Vilniaus festivalį su vadovu atvyko dar septyni ansamblio muzikantai (du smuikai, altas, violončelė, kontrabosas, klavesinas ir arfa). Pamatėme keletą įdomių instrumentų – barokinę arfą, barokinį kontrabosą, medines, įvairiausių dydžių išilginės fleitas. Žavėjo puikus susigromėjimas, nepriekaištinga technika, emocionalumas, kuris kartais net galėjo pasirodyti perdėtas šiai muzikai, tačiau nereikia pamiršti itališko temperamento, kuris ypač atsispindėjo solo instrumentų kūrinuose (violončelės, fleitos).

Ansamblis „Il Giardino Armonico“

D. KLOVIENĖS NUOTR.

Ansamblio vadovas ir fleitininkas Giovanni Antonini nepaprastą savo techniką, meninę fantaziją ir kūrybinę brandą pademonstravo puikiai pagrodamas Aurelio Virgiliano Ričerkarą išilginei fleitai solo, Vivaldi Koncertą „Naktis“ fleitai, styginiams ir *basso continuo* g-moll, RV 439 ir Koncertą išilginei fleitai, styginiams ir *basso continuo* C-dur, RV 443.

Gal kiek nelauktai nuskambėjo Vivaldi Koncertas violončelei, styginiams ir *basso continuo* c-moll, RV 401. Ypač įsiminė jautrus ir temperamentingas, techniškas

violončelininkas Marcello Scandelli, grojantis šiuo instrumentu lyg viola da gamba (be kojėlės). Beje, išskirtinai skambėjo ir Vivaldi koncertai išilginei fleitai. Nors tai girdėti kūriniai, tačiau atlikimo ir instrumentinės sudėties sprendimas atvėrė visai naują šios muzikos skambesį, ką, beje, pajutau ir klausydamasis šio kolektyvo atliekamų Georgo Philippo Telemanno kūrinių prieš porą metų išleistoje jų kompaktinėje plokštelėje.

Dar vienas ypatingas momentas būdingas geriems senosios muzikos kolektyvams. Siekdami kuo

idealesnio derėjimo ir skambėjimo, jie visuomet labai ilgai ir kruopščiai derina instrumentus po kiekvieno kūrinio. Kai kuriems klausytojams galėjo atrodyti, kad tai yra vaidybinis koncerto elementas, kartais salėje net kildavo tyli sumaištis, nesupratimas. Tačiau po tų kelių minučių kantrybės išbandymo, girdėjome puikų garsą.

Šių metų Vilniaus festivalio programa – „Harmonijos sodai“, taigi ansamblio tokiu pavadinimu pasirodymas tapo kaip ir pagrindiniu festivalio akcentu.

Ritmo ir judesio spektaklis

ATKELTA IŠ 1 PSL.

jis pateikia šiuolaikiškai. „Mes ne tik grojame. Į savo programas įpine ir įvairių pramoginių bei dramos elementų“, – sako ansamblio vadovas.

Grupė „Dadadadan Tenko“ naudoja nemažai įvairių japoniškų būgnų, tarp jų – minėtąjį *o-daiko*. Šis didesnio nei 84 cm skersmens būgnas atrodo ir skamba labai įspūdingai. Vadinamasis plokščias būgnas, arba *hirado-daiko*, yra kabinamas į rėmą horizontaliai ir skleidžia gilų, greitai gęstantį garsą. *Oke-daiko* anksčiau būdavo gaminamas iš kubilų ir statinių, bet ir dabartinis man priminė simpatišką *bačkutę*. Šis būgnas lengvas, jį galima kabinti ant kaklo. *Shime-daiko* yra nedidelis, aukštus tonus skleidžiantis būgnelis, jo odiniai viršus ir apačia sujungti virvėmis, šiomis instrumentas ir derinamas. Būgnelis dažnai naudojamas no ir kabuki teatrų spektakliuose.

Teko įsitikinti, kad daugelis grupės muzikantų yra ne tik puikūs, techniškai perkusininkai, demonstruojantys stebuklingus triukus būgnais, bet ir gerai valdantys kitus japonų muzikos instrumentus:

įvairių didžių japonų skersinės fleitas (*shinobue*) ir styginį instrumentą su trimis stygomis šamisen (*shamisen*). Jie teikė malonią atgaivą ausiai po audros garsų, primenančių galingą perkūniją.

Ši muzika turėjo padėti išvaisyti piktąsias dvasias ir prikviesti laimę. Grupės vadovas pabrėžė, kad „Dadadadan Tenko“ siekia pralinksinti žmones ir pakylėti, kad kitą dieną jie pradėtų puikiai nusiteikę. Deja, daugumai lietuvių poveikis buvo priešingas – daugelis skundėsi, kad instrumentų skleidžiamieji garsai yra pernelyg stiprūs, čaižūs, neigiamai veikia jų nervų sistemą. Matyt, todėl po pirmos koncerto dalies salė šiek tiek ištuštėjo. Ar nebuvo padaryta klaida pasirenkant salę? Ar nebūtų geriau ir įtikinamiau visa tai skambėję didesnėje ir mažiau įpareigojančioje erdvėje nei Operos ir baleto teatras? Asmeniškai man garsas neklidėjo, tačiau tai, kad japoniški būgnai buvo jungiami su vakarietiška perkusija ir pseudoroko ritmais, muzikos, manau, nepagerino. Judesiai, kuriais buvo stengiamasi atspindėti emocijas, taip pat ne visada mane įtikino.

Aišku, muzikantams labai nelengva vienu metu būti ir šokėjais, ir aktoriais, tačiau jie puikiai demonstravo savo meistriškumą. Tiesa, su kolektyvu koncertavo ir viena tikra šokėja Fu Jitsukawa, tačiau jos vaidmuo nebuvo labai ryškus, išskyrus kompoziciją „Paukštis sniege“.

Klausantis muzikos ir stebint vaizdus kartais buvo sunku sekti scenoje plėtojamą mintį. Kiekviena muzikinė kompozicija turėjo savo dramaturgiją. Net kelios kompozicijos buvo pagrįstos muzikine būgnininkų kova, vienas kito provokavimu įvairiais stiliais. Kitos pasakojo archajišką istoriją, ryškėjo apeigų elementai. Kompozicija „Bachi“ priminė garsiosios perkusininkų grupės „Stomp“ pasirodymus, kai vaizdas derinamas su garsais. Beje, sąsajų tarp šių grupių buvo galima rasti ir daugiau.

„Dadadan Tenko“ kuria naują, šiuolaikišką senosios japonų kultūros reprodukciją, kai gražiai dera šokis, ritmas, judesys ir vaidyba. Štai taip šiemet baigėsi turiningas Vilniaus festivalis.

ALGIRDAS KLOVA

Kronika

Festivalis „Black Sea Music Fest“ Odesoje

Ukrainoje, Odesoje, birželio 17–28 dienomis vyko 4-asis tarptautinis festivalis „Black Sea Music Fest“. Jame dalyvavo Odesos nacionalinės filharmonijos orkestras. Kolektyvo vadovas ir vyriausiasis dirigentas – amerikietis Hobartas Erle. Jis yra gimęs Venesueloje, studijavo Londone, baigė Prinstono universitetą (JAV) ir Vienos muzikos akademiją, koncertuoja garsiose pasaulio salėse: „Carnegie Hall“ (JAV), „Barbican Hall“ ir „Vigmor Hall“ (Didžioji Britanija), Maskvos konservatorijos Didžiojoje, diriguoja žymiausiems pasaulio kolektyvams. Festivalyje taip pat dalyvavo Odesos nacionalinės muzikos akademijos choras, daugybė solistų.

Birželio 23 d. Odesos filharmonijos Didžiojoje salėje (nepaprasto grožio, senoviškame buvusios biržos pastate) įvyko koncertas, skirtas Ukrainos ir Lietuvos šiuolaikinei muzikai. Pirmoje koncerto dalyje skambėjo vieno žymiausių Ukrainos kompozitoriaus Eugeno Stankovičiaus – Osvaldo Balakausko kolegos ir vienminčio iš studijų Kijevo konservatorijoje laikų – muzika iš baleto „Naktis prieš Kalėdas“ bei Koncertas smuikui ir simfoniniam orkestrui. Šį su orkestru atliko vienas žymiausių Ukrainos smuikininkų Valerijus Sokolovas.

Antroji koncerto dalis buvo skirta lietuvių muzikai – skambėjo Mikalojaus Konstantino Čiurlionio simfoninė poema „Miške“, taip pat Anatolijaus Šenderovo „Concerto in Do“ violončelei ir simfoniniam orkestrui, skirtas Davidui Geringui, jis ir atliko solisto partiją.

Čiurlionio muzika nėra gerai žinoma Ukrainos klausytojams, todėl jos atlikimas buvo labai laukiamas ir šiltai priimtas. Per pertrauką buvo galima susipažinti su M. K. Čiurlionio paveikslų reprodukcijomis. Koncerto kulminacija tapo A. Šenderovo „Concerto in Do“ atlikimas. Iškart po paskutinių akordų publika atsistojusi šaukė „bravo“, autorius ir atlikėjai į sceną buvo kviečiami 4 kartus. D. Geringas atliko bisą – A. Šenderovo „Hommage à Heifetz“ violončelei solo. Po aplodismentų audros atliktas dar vienas bisas – Johanno Sebastiano Bacho Preliudas.

Šiam koncertui daug dėmesio skyrė žiniasklaida. Be to, D. Geringas vedė meistriškumo pamoką vietiniams violončelininkams, vyko kūrybinis A. Šenderovo susitikimas su Odesos muzikos akademijos Kompozicijos katedros studentais ir profesoriais, užmegzti kūrybiniai ryšiai. Koncerte dalyvavo Lietuvos ambasados Ukrainoje kultūros atašė Jurgis Giedrys, scena buvo papuošta Ukrainos, Lietuvos ir Europos Sąjungos vėliavomis. Koncertas tapo tikra abiejų šalių kultūros švente.

7MD INFO.

Nekasdieniška muzikinė patirtis

Hayo Boerema vargonų koncertas Vilniuje, Šv. Kazimiero bažnyčioje

EGLĖ ŠEDUIKYTĖ-KORIENĖ

Vienas išskirtinių Vilniaus festivalio koncertų ir itin reikšmingas įvykis Lietuvos vargonų meno gyvenime – Roterdamo konservatorijos improvizacijos profesoriaus ir Šv. Lauryno bažnyčios vargonininko olando Hayo Boerema koncertas Vilniuje, Šv. Kazimiero bažnyčioje. Šis vargonų rečitalis – retas, o gal net pirmas, atvejis Vilniaus festivalio istorijoje, kai skamba vargonų solo muzika. Koncerto partneris – Religinės muzikos centras. Pasiklausyti olandų vargonininko vėlų birželio 17-osios vakarą susirinko pilna bažnyčia klausytojų. Netilpusieji ant suolų, veikiami įtaigaus vargonavimo, lyg gyvos skulptūros sustingo palei bažnyčios sienas. Ilgiau nei valandą trukęs koncertas virto akimirka. Atlikėjas vargonus valdė lyg savo kūną – tarsi kvėpuotų ne savo plaučiais, o instrumento dumplėmis varinėjamu oru, įkvėpdamas gyvybę atliekamiems kone visų epochų kūriniams. Nenuostabu, kad dėl savo meistriškumo Hayo Boerema yra pelnęs išskirtinį dėmesį Europoje ir daugybę tarptautinių apdovanojimų.

Šis aukšto meninio lygio koncertas – gera proga pasvarstyti apie muzikos vietą Katalikų bažnyčioje. 2007 m. įvykusio Kauno arkivyskupijos II sinodo nutarimas (KAI. SN) sukėlė nemažai klausimų koncertų organizatoriams – kokia muzika, ir vargonų, gali skambėti Lietuvos bažnyčiose. Paraidžiui laikantis dokumento, kurio §850 nurodoma, jog „[...] bažnyčiose nedera atlikti muzikos, kuri yra kilusi ne iš religinio įkvėpimo“ (KAI. SN, 2007), iš visos šio koncerto programos būtų buvę galima atlikti tik Messiaeno ciklą „Šlovingieji kūnai“. Protestantiška Bacho muzika, Sweelincko variacijos ir paties Boerema improvizacijos liaudies dainų temomis, žmogiškos aistros kupina Mozarto muzika, sukurta mechaniniam aparatui, ar Wammeso mistinis veidrodžio įvaizdis peržengia šio reikalavimo rėmus. Diskutuoju šia tema verta pasitelkti Bažnyčios tėvų dokumentus, kuriuose kalbama apie išskirtinį meno poveikį žmogui. Popiežiaus Jono Pauliaus II laiške menininkams „Menininkas – Dievo Kūrėjo atvaizdas“ (1967 m.) pabrėžiama: „Meninė kūryba žmogus labiau negu kitaip atsiskleidžia kaip Dievo atvaizdas.“ Popiežius Benediktas XVI, 2009-aisiais ragindamas naudoti kūrybines galias, kreipėsi į viso pasaulio menininkus popiežiaus Pauliaus VI žodžiais: „Jūsų užduotis, misija ir meno esmė yra paimti iš dvasinio dangaus jo lobius ir įvilkti juos į žodžius, spalvas, pavidalus,

padaryti juos prieinamus.“ (*Insegnamenti II, 1964*. EIS.katalikai.lt.) Taigi jei kompozitorius, rašydamas kūrinių, sėmėsi įkvėpimo iš gamtos, kuri taip pat yra Dievo kūrinys, ar buvo įkvėptas tautos praeities žygdarbių, kliūčių atlikti jį sakralioje erdvėje neturėtų kilti. „Grožis – tiek kosmoso bei gamtos, tiek išreikštas meno kūriniiais [...] gali būti kelias į Transcendenciją, galutinį Slėpinį, Dievą.“ (Popiežius Benediktas XVI, 2009) Tuo labiau vargonai – šis tik bažnyčiose stovintis instrumentas yra sukurtas sakraliai erdvei, jo skambesys pats savaime yra kiek nežemiškas, teikiantis amžinybės pojūtį ir kviečiantis „[...] kelti mintis į Dievą bei į aukštesnius dalykus.“ (KAI. SN, 2007)

Grįžtant prie Vilniaus festivalio vargonų koncerto, jame buvo įkūnyta tikrojo grožio užduotis. Neatsitiktinai koncertas buvo pradėtas Johanno Sebastiano Bacho Tokata ir fuga F-dur, BWV 540. Šį ciklą atlikėjai renkasi dažnai, jį mėgsta publika, kartu jis įdomus kompozitoriaus muzikos tyrinėtojams, nes iki šių dienų neatskleistos jo kilmės paslaptys. Vieni, atsižvelgdami į vargonų dispoziciją ir pedalių klaviatūros apimtį, kūrinių priskiria Veimaro (1713–1714 m.) laikotarpiui, kiti – dėl plačių Šv. Agnės (*St. Agnuskirche*) bažnyčioje stovėjusių vargonų galimybių – Kioteno (1717–1723 m.). Pedalinė tokata dėl didingos apimties, stilistinės ir harmoninės įvairovės bei unikalios koncertinės ritmelės formos yra dažnai atliekama atskirai, be fugos. Bacho muzikos tyrinėtojų manymu, fuga buvo kuriama atsietai ir tik vėliau prijungta prie kompozicine sąranga gerokai brandesnės tokatos. Boerema fugą ir tokatą nuostabiai plastiškai sujungė į vientisą, nedalomą ciklą, – fuga skambėjo lyg meditatyvus tokatos atspindys.

Vėliau girdėjome Bacho pirm-tako, Šiaurės Vokietijos vargonų mokyklos patriarcho Jano Pieterszooono Sweelincko Variacijas olandų liaudies dainos apie meilę tema „Po žalia liepa“ (*Onder een Linde groen*), SwWV 325. Sweelinckas buvo garsųjų Jacobo ir Johanno Praetorius'ų, Gottfriedo ir Samuelio Scheidtų, daugelio šalių – Vokietijos, Olandijos, Anglijos, Italijos, Prancūzijos – Katalikų ir Protestantų bažnyčių vargonininkų bei kompozitorių mokytojas. Įsigalėjus kalvinizmui ir tendencijai neigti meno poreikį sakralioje erdvėje, Amsterdamo orfėjumi vadintas Sweelinckas išnaudoдав kiekvieną teigiamą poslinkį koncertiniam gyvenimui ir meninei dirvai gerinti, siekė, kad būtų vargonuojama visose Amsterdamo bažnyčiose. Pozityvų kompozitoriaus charakterį atspindi visa jo vargonų

kūryba, taip pat koncerte atliktos variacijos. Sweelincko temą ir ke turias variacijas paprastutės dainos melodija Boerema išraiškingai plėtojo charakteringais liežuveliniais (*Krummhorn 8'*) ir alikvotiniais (*Quinte 2 2/3'; Nasat 2 2/3' ir kt.*) balsais. Tai vargonininkui buvo nepaprastas uždavinys, kadangi Renesanso ir baroko sandūros vargonų muziką jis atliko XVIII a. tradicija vokiečių firmos „Oberlinger Orgelbau“ 1968 m. Šv. Kazimiero bažnyčioje statytais vargonais.

Boerema vargonuojama Wolfgango Amadeus Mozarto Fantazija f-moll, KV 608, nė kiek nepriminė muzikos automato, nors būtent tokiai „muzikinei dėžutei“ XVIII a. pramonės revoliucijos metu buvo sukurta. Priešingai – klausantis itin išraiškingo, jausmingo, veržlaus atlikimo, kilo klausimas, kaip tokį emocionalų kūrinių įmanoma užprogramuoti mechaniniam aparatui. Olandų vargonininko atliekama Fantazija priminė orkestrą, muzikos kalba pasakojantį apie žmogaus pašaukimą, sudėtingą būti ir lemtį. Dramatiškais vargonų *tutti* akordais *Allegro* dalyje vargonininkas sukrėtė klausytoją nuo pat pirmų taktų ir išlaikė įtampą per visą ba chišką *fugato*, kurio susipinančios temos imituoja dvilypės žmogaus prigimties kovą. Tik švelnioje fleitų registras skambančioje *Andante* įtampa atslūgsta, klausytojas nuvedamas į šviesius dangiškus apmąstymus, o vėliau pasitinkantys pirminiai akordai grąžina jį į nerimastingą egzistenciją. Itin preciziškai, išlaikydamas draminę liniją, ryškindamas ją vis stiprėjančiais ir aštrėjančiais registras, vargonininkas kūrė įtampą, kuri neatslūgo iki kūrinių pabaigos, simbolizuojančios sielos išsilaisvinimą iš fizinio kūno. Gedulingą maršą primenanti Mozarto Fantazija f-moll XVIII a. antroje pusėje buvo įrašyta įvairiose Vienos galerijose eksponuojamuose vargonų aparatuose, taip pat privačioje aistringo to meto kolekcininko grafo Jozepcho Denimo meno galerijoje.

Po dramatiškos Mozarto fantazijos vargonininkas pristatė šiuolaikinio olandų kompozitoriaus Ado Wammeso pjesę „Veidrodis“. Buvęs simfoninio roko grupės „Finch“ narys yra sparčiai garsėjantis autorius. „Veidrodį“ nuolat groja, įrašinėja žymūs pasaulio vargonininkai, pjesė sulaukusi tarptautinio pripažinimo. Be šio opuso, Wammesas yra sukūręs nemažai kūrinių vargonams solo, įvairioms kamerinėms sudėtims su vargonais, taip pat vargonų duetui. Švelniomis fleitinių registrų spalvomis suskambęs lengvutis ir žaismingas „Veidrodis“ priminė gamtoje egzistuojančius atspindžius – ribuliuojančio

Hayo Boerema

D. LABUČIO NUOTR.

vandens, upės tėkmės, šviesos ir šešėlių žaismą. Paklaustas, ką išvaizduoja atlikdamas šį kūrinių ir ką reiškia veidrodžio simbolis, vargonininkas atsakė nevienareikšmiškai. Jo manymu, veidrodžio atspindžius kompozitorius imituoja nuolatinio motyvų ir frazių pasikartojimu. Pačiam vargonininkui veidrodžio simbolis yra pats kūrinys – jis visos koncerto programos kontekste atskiria senąją muziką nuo šiuolaikinės, ši yra senosios muzikos atspindys naujomis formomis, rakursais ir požiūriu.

Klausytojai turėjo progą dalyvauti ir šiuo metu vargonininko įgyvendinamame projekte – įrašant Olivier Messiaeno kūrinių vargonams atlikimą. Trys 7 dalių ciklo „Šlovingieji kūnai“ (*Les Corps Glorieux*, 1939 m.) pjesės buvo meniškai, lyg spalvomis, tapomos vargonų registras. Mistiška pjesės „Malonės šaltiniai“ (*Les Eaux de Grâce*) atmosfera buvo kuriama fleitinių ir alikvotinių balsų deriniu. Sodria *mixtura* ir išraiškingomis cezūromis pabrėžiama dieviška galia pjesėje „Šlovingųjų kūnų galybė ir gyvybingumas“ (*Force et Agilité des Corps Glorieux*). Rytietišką melodiją pjesėje „Šlovingųjų kūnų džiaugsmas ir skaidrumas“ (*Joie et Clarté des Corps Glorieux*) charakterizavo liežuvelinis solo balsas.

Ta pačia Messiaeno dvasia skambėjo vargonininko improvizacijos koncerto pabaigoje. Boerema pasirinko giesmės „Lietuva brangi“ ir lietuvių liaudies dainos „Pasvarstyk, antele“ temas. Netikėtai suskambūs pažįstamus motyvus klausytojai sutiko nuoširdžiomis džiaugsmo šypsenomis. Improvizuodamas vargonininkas darsyk parodė, kad gigantiškus vargonus valdo ne blogiau nei savo rankas ar kojas, o gebėjimas improvizuoti suteikia atlikėjui kūrybos laisvę. Skambant vargonams prieblandoje skendinčioje bažnyčios erdvėje, improvizacijos įspūdis ir viso koncerto kulminacija buvo dar labiau sustiprinta šviesos efektais pamažu įjungiant bažnyčios apšvietimą.

Šis vargonų koncertas buvo dovana (koncertas buvo nemokamas) visomis geriausiomis prasmėmis meno ištroškusiai sielai bei puikus profesionalumo ir vargonų meno, kaip grožio sklaidos, pavyzdys. Abejojančiuosius, ar tokios muzikos prigimtis yra religinė, gali nuraminti popiežiaus Benedikto XVI žodžiai, tarti Siksto koplyčioje Vatikane 2009 m. per susitikimą su pasaulio menininkais: „Viskame, kas pažadina mūsų gryną ir autentišką grožio jausmą, tikrai yra Dievas. Todėl kiekvieno tikrojo meno prigimtis yra religiška.“

Kaip šiandien kalbama apie tiesą

Spektaklio „Lokis“ dramaturgė Anka Herbut

Rugsėjo pradžioje publikai bus pristatyta Nacionalinio dramos teatro premjera „Lokis“. Spektaklio režisierius – lenkų teatro menininkas Łukaszas Twarkowskis, pernai apdovanotas Auksiniu scenos kryžiumi už Krystiano Lupos spektaklio „Dydvyrių aikštė“ vaizdo projekcijas. Kūrinys gimsta įkvėptas Prospero Mérimée novelės „Lokys“, Bertrand'o Cantat ir Vito Luckaus gyvenimo bei kūrybos.

Anka Herbut (g. 1983 m.) – teatro ir judesio spektaklių dramaturgė, dailės ir teatro kritikė. Domisi naujosiomis medijomis, judesio dramaturgija ir šoku bei kalbos performatyvumu. Bendradarbiavo su choreografais bei režisieriais Ula Sickle, Marta Ziółek, Iza Szostak, Ramona Nagabczyńska, Maria Stokłosa, Łukaszu Twarkowskiu, Kuba Kowalskiu ir Radeku Rychciku.

Kuo ypatinga dramaturginė „Lokio“ medžiaga?

Įdomu jau vien tai, kad iš Lenkijos atvykome į Lietuvą sukurti spektaklį pagal tekstą, kurį apie lietuvius parašė prancūzas. Kaip ir Mérimée, leidžiamė sau remtis savo įsivaizdavimais apie vietą, kurioje atsidūrėme. Žinoma, mes remiamės ta pačia mistifikacijos formule, o tai leidžia žongliuoti faktais bei fikcija visiškai ištrinant tarp jų esančią ribą. Mes naudosime tikrų asmenų vardus ir šaltinius kaip kad juos naudojo Mérimée. Jei jis būtų žinojęs frazę „asmenvardžių sutapimas yra visiškas atsitiktinumas“, tikrai būtų pasitelkęs. Mérimée strategija man atrodo labai artima posttiesos reiškiniui, kuris šiandien labai stipriai veikia žiniasklaidą, visuomenę ir kultūrą. Juk kalbame ne apie tai, ar kas nors yra tiesa, ar ne, bet apie tai, ar kas nors patikės, kad tai – tiesa. Apie emocinį krūvį, kuris leidžia įtikinti tuo, kas yra tiesa, o kas nėra. Apie manipuliacijos medžiaga būdus. Žodį „posttiesa“ Oksfordo anglų kalbos žodynas 2016-aisiais paskelbė metų žodžiu. Per Lenkijos televiziją – priklausau nuo kanalo – galima sužinoti, kad demonstracijoje už moterų teises dalyvavo 50 tūkstančių arba 300 asmenų. Arba apie tokias eitynes visai nepranešama, taigi daliai visuomenės jos bus vien tų, kurie apie jas kalba, fantazija. Mérimée mistifikaciją perleidžiame per labai aktualius filtrus. Vienas jų – šiuolaikinė moterų situacija. Kai pirmą kartą skaičiau „Lokį“, kūrinys mane sukrėtė kaip išskirtinai seksistinis ir šovinistinis. Čia moterys liguistos, išprotėjusios, nesaugios, geriausiai atveju – paviršutiniškos. Žinoma, kyla klausimas, kiek Mérimée stengiasi mus tuo įtikinti ir kiek to pasakojimo vaizdiniai perteikia epochos, kurioje tekstas buvo parašytas, realijas. Kitas dalykas – tai paslaptis,

Anka Herbut

O. SADOWSKI NUOTR.

didelė nežinia, kuria prasideda ir baigiasi „Lokys“. Nevisiškai aišku, kas būtent ir kodėl atsitiko. Neaišku, kiek veikėjo Wittembacho pasakojimas yra jo vaizduotės vaisius dėl noro sužadinti skaitytojų smalsumą. Juk jo pasakojimas – šedevras. Pateikdamas užuominų, kas nutiks pabaigoje, pasakotojas klaidina, spendžia skaitytojui spąstus, vilioja. Tokiu principu kuriami geriausi siaubo ir kriminaliniai filmai. Taip pat įdomi Mérimée naudojama kino optika – į tekstą įrašyti kadrai, rėmai, konkrečiai nukreipto žvilgsnio perspektyva. O juk apysaka parašyta 1869 metais, iki judančio vaizdo atsiradimo.

Kuriam iš spektaklio kūrėjų kilo mintis sujungti Prospero Mérimée istoriją-mistifikaciją su „dokumentinėmis“ ir kriminalinėmis Lietuvos istorijomis, susijusiomis su Vitu Luckumi ir Bertrand'u Cantat?

Apie Luckų mums papasakojo Martynas Budraitis – jo tėvai asmeniškai pažinojo fotografą, pats Martynas prisimena jį iš vaikystės. Prieš repeticijas atvykau į Vilnių norėdama surinkti medžiagą, peržiūrėti albumus, kuriuos Luckus čia iki savo mirties sukūrė. Skaičiau apie jį, žiūrėjau jo nuotraukas, kalbėjausi su žmonėmis, kurie jį gerai pažinojo – iš vieno pasakojimo plaukė kitas. Panašiai atsitiko su Cantat ir Trintignant. Pasitelkti jų istoriją buvo Łukaszo Twarkowskio sumanymas. Šiuo atveju taip pat nieko tikro nežinome. Kad ir kiek būta susitikimų, informacijos spaudoje ir knygų, kurių autoriai kartais remiasi netgi teismo dokumentais, niekas iki galo neaišku. Visos trys temos, kurios iš pradžių iki tam tikro laipsnio buvo traktuojamos kaip dokumentinės, ilgainiui pasirodė turinčios daug baltų dėmių.

Kokia istorija Jus labiausiai stebina?

Mane žavi Luckaus *idée fixe*, susijusi su tiesa fotografijoje, ir performatyvus požiūris jos ieškant. Mažiau – pasakojimai, kurie dauginasi, sklinda ir mutuoja. Cantat ir Trintignant istorija domina kaip smurto prieš moteris tema, taip pat – pats Cantat kaip jos simbolis. Juk per

Trintignant Cantat buvo susijęs su Kristina Rady, o ši nusižudė ir dėl to taip pat kaltinamas Cantat. Po istorijos Vilniaus viešbutyje protestavo moterų bendruomenė, Cantat namai Bordo buvo padegti, o Cantat išėjus iš kalėjimo daugelyje šalių buvo atšaukti grupės „Noir Desir“ koncertai. Ir dar vienas įdomus dalykas: Cantat buvo nuteistas aštuoneriems metams kalėti. Už žmogžudystę afekto būsenos būtų gavęs penkerius. Galiausiai išėjo atsėdėjęs pusę bausmės. Afektas šiame kontekste atrodo kaip švelninama aplinkybė.

Kokius uždavinius sau kėlėte interpretuodama šias tris labai sudėtingas istorijas?

Kalbant apie interpretaciją, visas temas analizavome kartu su Łukaszu, o repeticijų metu – su kitais spektaklio kūrėjais bei aktoriais. Ieškome kelių, kurie mums visiems būtų įdomūs. Man svarbiausia, kad spektaklyje nepasakotume trijų siužetinių istorijų, o apčiuoptume jų esmę. Teatras man įdomiausias tada, kai baigiasi jo spektakliškumas. Labiau už tradiciškai suprantamą teatriškumą mane domina bendrų susitikimų performatyvumas ir aktoriaus arba atlikėjo buvimo spektaklyje būdas. Labiau už uždaras sistemas – struktūrų atvėrimas, keliantis daugiau klausimų nei pateikiantis atsakymų. Visų trijų istorijų temos panašios. Paradoksas toks, kad viena jų – XX amžiaus dešimtmėtis ir TSRS sistema, kita – tai 2000-ųjų, taigi – ir interneto, pradžia, o trečia – tai XIX a. antroji pusė, tačiau tą istoriją perkeliame į netolimą ateitį, kai režimu tampa žiniasklaida. Ateitis gali mums atrodyti nesaugi, mes joje atrandame savo pačių baimes.

Koks darbo su Łukaszu Twarkowskiu metodas? Kokius uždavinius jis jums kelia?

Łukaszas visada suteikia daug laisvės. Drauge dirbame nuo 2011 m., tačiau vieno metodo nėra. Tačiau abu tikime improvizacija kaip teksto generavimo, atskirų scenų jungčių ir reikšmių strategija. Taip galima pasiekti visiškai netikėtų sprendimų, kurių teoriškai neišmąstysi. Improvizuodamas aktorius

patiria specifinę būseną, užmezga labai stiprų ryšį ir su savo personažu, ir tema, tad įgauna galių perteikti kitus dalykus nei aš, redaguodama tekstą. Tokios improvizacijos kartais pavyksta, kartais – ne, tačiau, žiūrint iš viso proceso perspektyvos, yra labai vertingos.

Kaip vyksta repeticijos su šiuo režisieriumi?

Kadangi spektaklio premjera buvo nukelta iš vasario į rugsį, mūsų repeticijos buvo gana specifinės. Leidome sau daugiau eksperimentuoti. Pirmųjų repeticijų metu daug improvizavome kamera, žiūrėjome dokumentus ir filmus, atskleidžiančius poveikio žiūrovų emocijomis strategijas. Diskutavome apie šiuolaikinių medijų ir fotografijos specifiką, fotografijos ir video- ryšius, skaitėme Luckaus užrašus, teorinius Roland'o Barthes'o tekstus. Daug dėmesio skyrėme judesiui, nes su mumis dirba puikus choreografas Pawełas Sakowiczius, todėl visiškai neįprastai traktavome aktorių kūniškumą.

Jau pirmųjų repeticijų metu buvo aišku, kad spektaklio kūrėjams svarbu ne tik papasakoti istorijas, bet ir atskleisti asmenišką kiekvieno aktoriaus santykį su jomis. Ar tai skatina režisieriaus sumanymas, ar ir Jūsų tekstas?

Be asmeninio santykio teatro nepavyks sukurti. Dirbame su puikiais aktoriais, jų nereikėjo skatinti – jie patys sau kelia šiuos uždavinius.

Kuo skiriasi lietuvių aktoriai nuo lenkų kolegų?

Iš visų aktorių, dalyvavusių atrankoje, kartu su Łukaszu išrinkome vienuolika, nė vienas jų nepriklauso Lietuvos nacionalinio dramos teatro trupei. Tad esame lyg piratų laivas instituciniuose šio teatro vandenyse. Tai buvo nauja ir patiems aktoriams, kai kurie jų vienas kito nepažinojo. Tas patirčių šviežumas pasirodė ypač vertingas. Mus tikrai nustebino, kaip lengvai aktoriai įsitraukė į mūsų pasiūlytą procesą, kaip mumis pasitikėjo ir sukūrė optimalią bendro darbo aplinką.

Kokią įtaką Jums padarė (jei padarė) klasikinė dramaturgija? Kokie dramaturgai – klasikiniai, šiuolaikiniai – Jums įdomiausi?

Mėgstu britų dramaturgę Caryl Churchill, taip pat Simono Stephenso, Joelio Pommerat kūrybą. Iš lenkų dramaturgų labai vertinu Marciną Cecko ir Tomą Śpiewaką. Įkvepia ir literatūra, dailė, šokis, fotografija, kinas.

Kokius spektaklius be „Lokio“ šiuo metu kuriate?

Iškart po pirmojo „Lokio“ repeticijų etapo pradėjau repetuoti spektaklį „streams_strumienie“. Ši kanadietės choreografės Ulos Sickle kūrinį statome Varšuvoje, Naujajame teatre. Tai labai įdomus darbas, pagrindinė jo tema yra, kaip kapitalizmas naudojasi mūsų emocionalumu ir kaip internetas arba virtualiosios technologijos keičia mūsų pasaulio suvokimą. Pradėjau įžanginį lenkų choreografės Izos Szostak judesio spektaklio apie prigimtinį kūną bei jo disciplinavimo būdus repeticijų etapą, taip pat renku tiriamąją medžiagą Martos Ziółek judesio spektakliui, kurį įkvėpė gatvės menas, parkūras ir braziliški grafičiai (*graffiti pixacao*). Drauge su grupe „IP Group“, kuriai, be kitų, priklauso Bogumiłas Misala, kuriantis „Lokio“ muziką, Kuba Lechas, atsakingas už šio spektaklio vaizdo projekcijas, ir scenografas Fabienas Lédé, pradėjome kurti performansą „Medžių viršūnių nedrąsa“ („Nieśmiałość koron drzew“).

Kokie teatro procesai šiuo metu Lenkijoje patys svarbiausi?

Lenkijos teatras šiuo metu išgyvena keistą permainų laikotarpį. Nauja valdžia, kurią sudaro ne savo srities specialistai, o diletantai, ir toliau politizuoja kultūros institucijas. Wrocław esančio Lenkų teatro, su kuriuo anksčiau teko keliskart bendradarbiauti, direktoriumi tapo serialų ir farsų aktorius. Jis atleido įdomiausius aktorius, vietoj jų priėmė paskutinio lygio artistų. Tačiau jį remia kultūros ministras. Pirmą kartą teatro istorijoje visa bendruomenė stojo ginti teatro nepriklausomybės. Krokuvoje esančio Senojo teatro situacija panaši – jam vadovauja vidutinybės, ir spektakliai nekels valdžiai jokių problemų, nes jų niekas nepastebės. Politizuojami ir Bydgoščiaus, Kališo teatrai. Neseniai Varšuvoje kroatų režisieriaus Oliviero Friljiciaus pastatyta Wyspiańskio „Prakeiksmo“ premjera įplieskė karą tarp kairiųjų ir dešiniųjų. Net kelias gegužės dienas teatras buvo apgultas tų, kurie meldėsi, kad iš jo išnyktų ten slypintis „blogis“. O kultūros ministras atsisakė finansiškai remti šių metų Poznanės festivalį „Malta“, kurio kuratoriumi kaip tik turėjo būti Friljicius. Laimė, trūkstamą sumą pavyko surinkti taip ministrui ryžtingai parodant didįjį pirštą. Deja, fašizmas iš politikos persimetė į meną. Sakytai, kad šiuo metu yra svarbiausi Lenkijos teatre vykstantys politiniai procesai, nes būtent jie garantuoja arba atima meninės raiškos galimybes išsakyti savo mintis. Teatras Lenkijoje kaip laisvės erdvė tapo valdžiai grėsmingu reiškiniu.

KALBĖJOSI DAIVA ŠABASEVIČIENĖ

Patirčių *leporello*

Tarptautinis iliustruotojų mainų projektas

VLADA KALPOKAITĖ

Leporello yra knygų formatas, kai jos yra sulankstomos armonikos principu – taip vaizdų seka galima kurti įvairias istorijas. Skirtingų patirčių, įspūdžių, veiklų, šalių, kelionių armonika – ši metafora, ko gero, geriausiai tinka tarptautiniam iliustruotojų mainų projektui nusakyti (juolab kad knygutės-armonikos ir bus materialusis projekto rezultatas, jas šiuo metu kuria didžiulė jaunųjų menininkų ir jų mentorių komanda).

Projekto iniciatoriai – Londone veikianti skaitymo skatinimo iniciatyvinė grupė „Pop Up Projects CIC“ ir Lietuvos kultūros institutas. Iliustruotojų mainų idėja „Pop Up Projects“ direktoriui Dylanui Calderiui kilo Lietuvos kultūros instituto kvietimu lankantis 2015-ųjų Vilniaus knygų mugėje. Per dvejus metus pavyko užsitikrinti „Arts Council England“ fondo ir Lietuvos kultūros tarybos finansavimą, į projekto veiklas įsitraukė partneriai iš Latvijos ir Estijos.

Tarptautinio mainų projekto partneriai Lietuvoje – Vilniaus dailės akademija (Grafikos ir grafinio dizaino katedra Vilniuje bei Taikomosios grafikos katedra Kaune), Vilniaus dailės akademijos leidykla. Projekte taip pat dalyvauja britų akademiniai partneriai, leidykla „Nobrow“, galerija „House of Illustration“ ir kt. Partneriai Latvijoje ir Estijoje – akademinės institucijos, organizacija „IBBY Estonia“, leidykla „Kuš! Komikss“ (Latvija) ir kt.

Šalia studijų programos

Šių metų kovą prasidėjęs projektas įtraukė 165 menų studentus (po 20 iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos ir 105 iš Jungtinės Karalystės), 29 keturių šalių kultūros sklaidos, meno ir akademines institucijas, 18 profesionalių, pripažintų iliustruotojų (6 britus, po keturis – iš Baltijos šalių). Po pirmojo etapo, kai trijose iš keturių dalyvaujančių šalių (Latvijoje projekto renginiai vyks liepos

mėnesį) įvyko pirmosios kūrybinės dirbtuvės – intensyvus darbas truko iš viso 88 dienas, – projekto kūrybinių dirbtuvių etapas eina į pabaigą. Šešios studentų grupės iš 16-os meno mokyklų Estijoje, Lietuvoje ir Jungtinėje Karalystėje jau baigė savo iliustruotas istorijas.

Grafikos katedros dėstytoja Jolanta Mikulskytė – su britų iliustruotoja Emily Hughes dirbusių vilniečių grupės mentorė – pastebėjo, kad šios kūrybinės dirbtuvės ir pats dalyvavimas projekto veikloje labai naudingas studentams, nors ir nėra tiesiogiai susijęs su jų studijų programa. „Jie įgijo laiko planavimo, tam tikrų taisyklių (kad ir specifinio knygos formato) laikymosi, derinimosi prie sąlygų patirties. Kiekvieno studento darbas bus išleistas, o tai – didelis pasiekimas. Pačios iliustracijos, istorijos, jų dėliojimas – labai individualios, gana klasikinės raiškos (tapyba, piešinys, koliažas, kompiuterinė grafika). Studentai per trumpą laiką sukūrė „tylią“ autorinę knygą klasikiniu metodu“, – pasakojo J. Mikulskytė.

VDA Kauno fakulteto Grafikos katedros vedėjas Vaidas Naginionis mano, kad studentų darbas su pripažintais menininkais – patirtis, kurią sunku įkainoti. „Gautos pastabos, kritika, geri žodžiai, skirtingi darbo metodai – visa tai, manau, kiekvienam studentui leido į savo kūrybą pažiūrėti iš naujo ir smarkiai patobulėti. Taip pat tai unikalus šansas studentams pristatyti aukšto lygio tarptautiniame renginyje, o tai gali smarkiai padėti jaunam iliustruotojui judėti pirmyn“, – pastebėjo V. Naginionis. Jo kuruojama studentų grupė dirbo su britų iliustruotoju Jimu Stotenu. „Nustebino atsiradęs studentų pasitikėjimas savimi, ir tai tikrąja to žodžio prasme atspindi darbai, taip pat sugebėjimas greitai ir kokybiškai dirbti“, – pripažino V. Naginionis.

Kaip ir visi projekte dalyvaujantys menininkai, E. Hughes stengėsi padrąsinti studentus kurti savąsias istorijas: „Atlikome naratyvo,

vaizdų ir įvykių sekos pratimus. Supažindinau dalyvius su savo metodikomis, bet labiau mėginau padėti jiems atrasti savąsias. Man labai patiko lietuvių studentų drąsa, atvirumas eksperimentams, žaismingumas. Palyginti su britais bendraamžiais, jie galbūt labiau linkę išbandyti naujus dalykus“, – įvertino iliustruotoja.

E. Hughes dirbtuvių dalyvė Toma Kanytė džiaugėsi galimybe dalyvauti šiame iš bendros studijų proceso rutinos išsiskiriančiame projekte. „Man patiko, kad Emily mus drąsino tobulinti savo įgūdžius, ieškoti savo iliustravimo technikos“, – pasakojo VDA Grafinio dizaino katedros antrakursė. Tos pačios specialybės studentė Ugnė Balčiūnaitė taip pat įvertino išraiškos laisvę, galimybę visą dieną įgyvendinti savo sumanymą nesiblaškant. Ugnė kuria istoriją „So far, so good“ apie kritimą – su daug detalių, spalvų. Toma kuria armonikinę knygą apie aklą žmogų ir vėžlį, jų bendravimą, draugystę.

Studentams Kaune didžiausią įspūdį paliko Jimo Stoteno pastabų aiškumas, jo dėmesys istorijai, struktūrai, daugybė praktinių patarimų. „Pirmiausia žinojau tik tai, kad planuojamas projektas šalyje, apie kurią nesu nieko girdėjęs, aš turėsiu pasakoti apie tai, kaip reikia kurti knygas. Dabar supratau, kad esu tik vedlys – patarėjas, padedu rasti problemas ir jas spręsti, bet tikrai neaiškinu studentams, kaip jie turėtų kurti. Nesitikėjau, kad bus tiek daug pokalbių – ir man tai patinka. Studentai kažkuria prasme yra ir panašūs į britus, ir skirtingi – taip pat jaudinasi dėl savo kūrybos, dėl klaidų; taip pat turi iliuzijų, kad kompiuteris gali viską. Tik tai, kad šie studentai labiau linkę klausyti, bet truputį mažiau linkę veikti. Jie yra užsispyrę, bet tai nėra būtinai labai blogai. Visi mano dirbtuvių dalyviai tikrai turi idėjų, kurios gali virsti puikiomis knygomis“, – darbą su savo grupe įvertino britų menininkas.

Ne vienas dirbtuvių dalyvių pradeda galvoti apie iliustravimą kaip

„Giunter Percussion“. Bus atliekami Wolfgango Amadeaus Mozarto, Josepho Haydno, Leonardo Bernsteino kūriniai.

Iki Naujųjų metų Lietuvos nacionalinė filharmonija publikai parengė per penkiasdešimt originalių programų, skambėsiančių pačioje Filharmonijoje, Taikomosios dailės ir dizaino muziejuje, Šv. Jonų bažnyčioje, Lietuvos mokslų akademijos salėje ir Trakų pilies menėje.

Lapkričio 11–25 d. Filharmonijoje įvyks vienas solidžiausių renginių – Penktasis Vilniaus fortėpijono festivalis. Jo meno vadovė pianistė Mūza Rubackytė ketina nustebinti ir pradžiuginti įdomiais susitikimais su mums jau žinomais ir

Emily Hughes dirbtuvės Vilniuje

būsimą profesiją. „Sakyčiau, šis projektas yra pirmasis iš visų, kuriuose teko dalyvauti, kuris suteikia realią galimybę pristatyti savo darbus plačiame tarptautiniame kontekste. Dėl to esame motyvuoti stengtis“, – pastebėjo Ugnė.

Visos dirbtuvėse atsiradusios sulankstomosios knygelės bus išspausdintos Lietuvoje (VDA leidykla), Estijoje („Paike ja Pily“), Latvijoje („Kuš! Komikss“) ir Didžiojoje Britanijoje („Nobrow“) šių metų rudenį. 2018 m. Londono knygų mugės metu, kai Baltijos šalys prisistatys su „Market Focus“ programa, visi iliustruotojų mainų projekto dalyvių darbai bus pristatyti parodoje, planuojama leisti ir katalogą.

Įspūdžiai iš „salos“: uždarumas ir įvairovė

Paskutinę birželio savaitę keturios lietuvių iliustruotojos taip pat baigė darbą su savo kūrybinių dirbtuvių grupėmis Jungtinėje Karalystėje: Akvilė Misevičiūtė (Akvilė Magicdust) – Braitono metropoliteno koledže, Rasa Joni taip pat jau atsisveikino su Mid Kento koledžo grupe, Lina Dūdaitė – su Oksfordo miesto koledžo studentais, *leporello* maketus parengė ir Ievos Babilaitės grupė Peterboro regioniniame koledže.

Menininkės turėjo kiek kitokios patirties nei jų britų kolegos – projekte dalyvaujančių menų koledžų studentai yra jaunesni (16–19 metų), jų studijos – parengiamosios stoti į universitetus (kai kuriais atvejais jaunuoliai dar nėra apsisprendę, ar toliau studijuos menus).

Oksfordo miesto koledžo bendruomenė paliko gerą įspūdį L.

Dūdaitei – į jos dirbtuves susirinkę dizaino ir vizualiųjų menų studentai savo ateitį jau planuoja sieti su iliustravimu, daugumos piešimo įgūdžiai gana geri. „Pastebėjau, kad studentai yra įpratę nuoširdžiai, atvirai bendrauti su dėstytojais, o šie gerai pažįsta studentus, žino jų lūkesčius, planus“, – įspūdžiais dalijosi menininkė.

Ievai Babilaitei teko grupė iš Peterboro regioninio koledžo. Jai pravertė iliustruotojos meno terapijos patirtis: „Man pasirodė, kad vaikai – pakankamai uždari, dauguma – nelengvą patirtį turintys emigrantai, gana sutrikę, be patirties. Jiems reikėjo suteikti impulsų, kad prabustų mąstymas, bet man patiko, kad buvo iššūkių“, – pasakojo I. Babilaitė, ne taip seniai vedusi dirbtuves ir nuo karo nukentėjusiems vaikams Ukrainoje.

Akvilės Misevičiūtės grupė iš Braitono pasirodė gana stipri: „Studentai pradėjo dirbtuves jau gerai įsigilinę į procesą, paruošę savo darbų projektus, labai įvairias temas – nuo dramblių medžioklės iki namo istorijos. Manau, kad yra keli studentai, kurie jau dabar galėtų leisti savo knygas“, – džiaugėsi menininkė.

Rasos Joni grupė Mid Kento koledžo – gana įvairi. „Vienų – silpnesni piešimo įgūdžiai, kiti dirbo gana neblogai. Pastebėjau, kad bent jau šioje įstaigoje studentus moko tik iš medžiagos, kuri yra susijusi su Didžiąja Britanija. Jie nieko nežino apie autorius, iliustruotojus, šiaip kūrėjus ir procesus už salos ribų, yra labai susikoncentravę į savo kontekstą. Bandžiau jiems pasakoti apie pasaulį, rodyti pavyzdžių“, – stebėjosi R. Joni.

D. MATVEJEVO NUOTR.

dar negirdėtais pianistais. Šiųmečio festivalio tema – „Pakeleiviai“.

Turtingus 2017-uosius muzikos metus vainikuos tradiciniai „Kaldėdų muzikos savaitės“ ir Naujamiečiai koncertai.

Daugiau informacijos apie koncertus žiūrėkite interneto svetainėje www.filharmonija.lt.

LNF INF.

Knyga, skirta grupei „Post Ars“

„Post Ars partitūra“, sudarė Agnė Narušytė. Vilnius, „M puslapiai“, Šiuolaikinio meno centras, 2017, 300 egz., 520 p.

KĘSTUTIS ŠAPOKA

Pradėsiu tuo, kuo turėjau baigti, – nuoširdūs komplimentai Agnei Narušytei ir grupės „Post Ars“ nariams, vienaip ar kitaip prisidėjusiems prie įspūdingos knygos atsiradimo.

Knyga sudėliota logiškai – nuo grupės veiklos priešistorės iki debiuto ir šiandienos. Kita vertus, gausi vaizdinė ir tekstinė medžiaga yra tarsi labirintas, siūlantis daugybę krypčių ir išeičių. Pasiteisina sumanymas įtraukti kitų autorių anksčiau ar specialiai šiai knygai rašytus tekstus. Be to, visa tai savo tekstais sucementuoja Agnė Narušytė. Knyga raikoma skyriais, žaidžiant partitūros leitmotyvais: *uvertiūra, rečitatyvai, tutti, diverttimento, timpani, con bravura, concerto grosso, duo, trio... ir vėl kvartetas, da Capo, applause ir bis*.

Uvertiūra – stiprūs pirmieji akordai – Gintaro Zinkevičiaus ir Česlovo Lukensko pamąstymai apie XX a. 9-ojo dešimtmečio pradžios Vilnių, jo atmosferą, 1979–1984 metais fotografuotas Sovietų Sąjungos didmiesčių dykvietes, šiukšlynus. Knygos sudarytojos įvadinis tekstas. Beje, anot Zinkevičiaus, anuomet viename Maskvos šiukšlyne netgi įvyko smulkus ginčas dėl kelių „daiktų“, kuriuos, paaiškėjo, jau buvo „atsidėję menams“ toks vyriškis su moteriškaite. Tas vyriškis buvo Leonidas Bažanovas...

Rečitatyvų dalyje 8-ojo dešimtmečio pabaigos ir 9-ojo dešimtmečio pirmos pusės Vilnius dar labiau paryškinamas. Lukenskas kalbasi su potencialiai vienu iš „Post Ars“ variklių galėjusių tapti 1982 metais nusižudžiusiu draugu Ramūnu Paniučiai. Rūta Lukenskienė prisimena hipiškas ir nehipiškas tuomečio Vilniaus jaunimo subkultūras. Narušytė vėlgi pratęsia kontekstą sociologine menotyryne prasme. Panašu, kad prisiminimais, knygomis grįžta ne tik XX a. 8–9-ojo dešimtmečių subkultūrinė aplinka, bet per ją vienaip ar kitaip kyla ir tuomečio naujojo avangardo formavimosi „garsiojo“ ir „tyliojo“ modernizmų paraštėse klausimai.

Šio skyriaus pabaigoje skaitytojas jau ruošiamas Kaunui – užsimenama, kad Česlovas ir Rūta Lukenskai persikėlė į laikinąją sostinę 1984 metais. *Tutti* dalyje, Daivos Civarienės straipsnyje, pristatoma Kauno 9 ir paskutinio dešimtmečių sandūros kultūrinė, galerijų ir iš dalies bohemos aplinkos. Vilnius atsiveria iš vidaus, o Kaunas pristatomas formaliau – tarsi iš šalies. Užbėgdamas galimiems priekaištams už akių pasakysiu, kad sąlyginė disproporcija – Vilniaus

dominavimas – knygoje pamažu mažėja, o Kauno savitumas išryškėja dalyse, skirtose Aleksui Andriuškevičiui ir Robertui Antiniui. Tačiau Vilniaus vs Kauno dilema grupės istorijoje tebėra aktuali.

Narušytės tekstas apie steigiamąją konferenciją – seriją hepeningų, įvykusių Lukensko sodyboje 1989 metais, – svarbus kalbant apie grupės formavimąsi. Konferencijoje dalyvavo ir daugiau menininkų, mat iš pradžių grupė buvo sumanyta kaip platesnė kūrybinė laboratorija.

Diverttimento dalyje Lukenskas, paskui Zinkevičiaus kalbasi su Rimvidu Jankausku-Kampu (jis – irgi miręs). Beje, paaiškėja, kad Kampui nepatiko Kampo pravardė... Šie pokalbiai praplečia Kauno aplinką, taip pat patstiprina Lukensko sodybos leitmotyvą. Beje, puikiai prilimpa Zinkevičiaus tekstukas apie grupę „DOOOOORIS“, nepatekęs į kaidaise leistą šios grupės albumą. Klaipėdos aplinka „išplečia“ knygą, tačiau tuo pat metu ją suriša per Zinkevičiaus suasmenintą santykį, laikmečio prizmę, menininkų grupių leitmotyvą.

Timpani dalyje Miglė Survilaitė aptaria pirmas „Post Ars“ parodas, taip pat publikuojamos paskutinio dešimtmečio spaudos ištraukos apie skandalingiausią grupės veiklos etapą. *Con bravura* dalyje pati Narušytė išskleidžia grupės vėlesnes akcijas. Stipriausia šio teksto dalis – apie konceptualią, performatyvią fotografiją. Fotografija buvo ne tik formalus grupės archyvas, ji yra svarbi savarankiška prasmė dimensija. Zinkevičius, kaip menininkas fotografas, grupę ir jos veiklą „suklijuoja“.

Concerto grosso dalis baigiama 1996-aisiais. Nuo 1990-ųjų – tai grupės garsiausių ir geriausių akcijų, hepeningų, instaliacijų periodas ir... skilimas. Sukurta monumentalė „Partitūra“ Vokietijoje, tada bandyta bendradarbiauti su Valentinu Masalskiu ir atsinaujinti siekiančiu teatru. Vis dėlto grupės pasiūlyti „atsinaujinimo“ būdai teatrui buvo per radikalūs. Beje, 1993-uosius metus jau galima vadinti atgimimo laikotarpio idealizmo ir avangardo pabaiga, taip pat specializacijos ir reinstitucionalizacijos pradžia. 1994 m. – akcija „Šešiolikos taktų periodas“ Kauno viešojoje erdvėje, taip pat instaliacija „Plitimas. Pakeitimas. Įsipainiojimas“ – Kauno paveikslų galerijoje. 1996-ieji baigiami įspūdinga bendradarbiavimo – dantų taisymo – akcija ŠMC parodos „FLUXUS Vokietijoje 1962–1994“ ir Silvermanų kolekcijos atidarymų fone.

Anot Narušytės, 1995–1996-aisiais grupė tapo „postmoderni“, o nuo 1998 metų – politinė. Iš dalies sutikčiau, tačiau „postmodernizmą“ šiuo atveju suprantu kaip atgimimo

laikotarpio avangardinio idealizmo, „neišvengiamybės įtampos“ laipsnišką depolitizavimą ir reestetizavimą, taigi grįžimą į hermetišką (naujosios) dailės problematiką – dalinį konformizmą. Todėl politiškiausiu „Post Ars“ veiklos laikotarpiu laikyčiau būtent atgimimo ir nepriklausomybės pradžios laikotarpį.

Be abejonės, „Post Ars“, kaip ir daugelis atgimimo laikotarpio grupių, turėjo tapti tarptautiniu reiškinium. Bet Vakarų meno sistema tame matė tik vėluojantį neoavangardą, o vietinėje terpėje ties 2000-ųjų riba pradėjo ryškėti naujosios meno sistemos stagnacija, o gal netgi provincialėjimas, tai iš dalies neigiamai paveikė ir tos sistemos dalimi tapusią grupę.

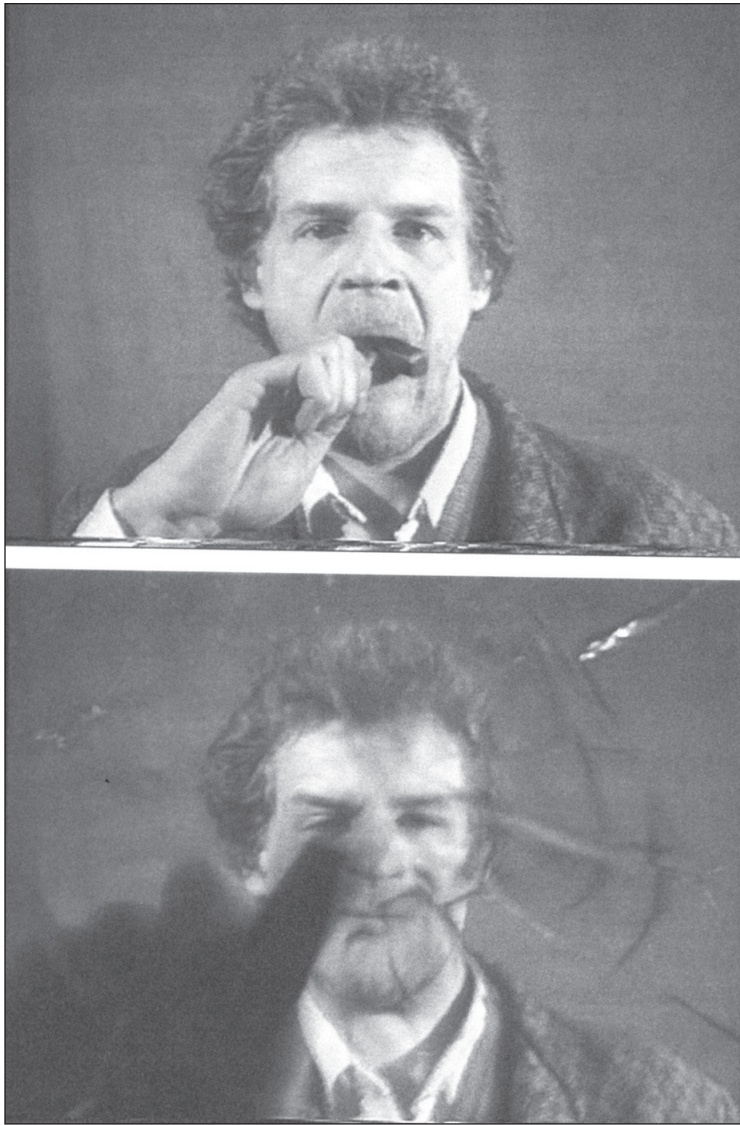
Duo, trio... ir vėl *kvartetas* dalyje du – Agnės Narušytės ir Linaros Dovydaitytės – tekstai. Narušytė brėžia grupės istorijos punktyrinę liniją nuo 1996 metų iki šiandienos. Dovydaitytės tekstas – apibendrinimas knygos pusiaukelėje – kad leidinys nesusmulkėtų ir nesubyrėtų.

Da Capo dalyje pereinama prie atskirų grupės narių kūrybos pris(is)tatymo, nepamirštama ir to, kad po 2000 metų bendrų grupės pasirodymų mažėjo. Tai bene stambiausia knygos dalis, joje menininkai tekstais, vaizdais, projektų apmatais prisistato patys ir yra pristatomi dailėtyrinink(i)ų. Vienas iš didžiausių ir maloniausių netikėtumų – visų grupės narių gebėjimas kalbai ir tekstams.

Applause dalyje Erika Grigoravičienė, Giedrius Gulbinas ir aš straipsniais apie lietuvių akcionizmą „paplojame“ ir grupei „Post Ars“. Aplodismentus galima sprasti ir ironiškai. Bent jau Erika Grigoravičienė 1999 metais rašytame tekste bandė į mūsų atgimimo laikotarpio akcionizmą pažvelgti blaiviu, netgi iš dalies deromantiizuotu žvilgsniu. O Gulbinas ir aš Grigoravičienės mintis šiek tiek papildome.

Čia svarbus dar vienas niuansas. Mūsų postkolonijinis kultūrinis diskursas suformuotas iš ideologinių opozicijų. Dažniausiai vadovaujamas retrospektyviu „antikomunistiniu“ modeliu, pagal kurį visa sovietmečio (dailės) istorija ir tikrovė joje suskaldoma į monadas „už“ ir „prieš“. Šios tendencijos atšaka – mūsų dailėtyroje įsigalėjęs Vakarų modernizmo ir neoavangardo, anglosaksiško diskurso apskritai klišių (citatų manija) tiesmukas perkėlimas į vietinę meno (istorijos) terpę, todėl toks mūsų „diskursas“ primena surogatą.

Žinoma, sovietmečiu ir netgi atgavus nepriklausomybę į Vakarus „orientavosi“ dauguma modernistų ir jaunesnių (neo)avangardistų. Ryšių su Maskvos, tuomečio Leningrado, Charkovo ir kitų miestų avangardistais beveik nebuvo. Be

Gintaras Zinkevičius, fragmentas iš videofilmo „Seansai“. 1994 m.

to, mūsiškiai visa, kas buvo susiję su sovietine, ypač Rusijos, terpe, ignoravo arba apsimetė, kad ignoruoja. Taip pat mūsų naujojo meno istoriją formavo ne tik „lūžio“ epochos menininkai, bet daugiausia tos pačios kartos dailėtyros atstovai/atstovės, kurių identitetas irgi grįstas paradoksaliomis opozicijomis – vienos (istorinės) tikrovės maskavimu ar netgi neigimu, idealizuojant ir suabsolutinant kitą. Tapo įprasta Vakarų (neo)avangardo istoriją tiesiog „pratęsti“ Lietuvoje, tarsi mes iš tos „istorijos“ kažkurioje stotelėje išlipome lyg iš troleibuso, ir paskui lyg niekur nieko įlipome vėl.

Deja, tai yra supaprastinimas, gal netgi ne itin vykęs bandymas racionalizuoti kultūrinės atminties neurozę. Ji pasakoja ne tiek mūsų naujojo meno istoriją, kiek jos subjektyvią versiją tam tikros dailėtyrinink(i)ų kartos akimis. Tačiau nors ir dominuojanti, ši versija nėra universali ir savaime suprantama. Juk nepaisant tariamai vakarietiško sąvokų ir paviršinių pavidalų, Sovietų Sąjungos, taip pat – ir mūsų, modernizmas ir (neo)avangardas, net ir atgavus nepriklausomybę, nebuvo tiesiog vakarietiški.

Todėl plečiant mūsų atgimimo ir vėlesnio laikotarpio avangardo istoriją derėtų grįžti į „tikrovę“ – prie ano lokalaus erdvėlaikio, aplinkos, Sovietų Sąjungos oficialios ir neoficialios (meno) sistemų archeologijos, genealogijos, galbūt ir Rytų

Europos apskritai konceptualizmo, akcionizmo studijų. Reikėtų ieškoti mąstymo, matymo, jausenos ir veiksenos sutapimų ir skirtumų sovietinės imperijos viduje, komunistiniame bloke, o tada jau ir paradoksaliame santykiyje su Vakarų (įsivaizduojamu) menu.

Įveikus nepilnavertiškumo kompleksus, reikėtų pagaliau grįžti nuo dailėtyros kaip psichologizuotos ideologijos prie metodologijos. Taigi tai yra adekvatumo klausimas. Priešingu atveju mūsų dailėtyra ir naujojo meno istorija greitai subanalės. Tai nėra priekaištas „Post Ars“ knygai ir juo labiau Narušytei, tačiau sudėjus visus knygos tekstus į krūvą, neigimo ir psichologinės kompensacijos tendencija joje iš dalies irgi jaučiama.

Viename iš baigiamųjų knygos skyrių klausinama, ar įmanoma atgaivinti paskutinio dešimtmečio pradžios avangardą? Kalbant konkrečiai apie dabartinę „Post Ars“, – vargu. Nes į tą pačią upę neįbrisi. Tačiau kaip sąsaja su paskutinio dešimtmečio nuoširdžiomis kritinėmis praktikomis, per „archyvinę“ prizmę „Post Ars“ yra svarbi, įtakinga, ir, ko gero, potencialiai galinti užkrėsti ką nors avangardinėmis intencijomis. Bet kokiu atveju ši knyga, jos išsklaidytas tinklinis naratyvas neperša vienos versijos, o (bent jau mane) provokuoja gilintis, ginčytis ir kurti alternatyvias istorijas.

Meno espresso

Trumpa parodų Vilniuje apžvalga

AISTĖ PAULINA VIRBICKAITĖ

Kaip margos išleistuvių išskilmės birželio pradžioje praėjo tradicinė meno mugė – galerijos ir menininkai stengėsi pasirodyti kuo geriausiai, visi susitiko, vieni kitus apžiūrėjo ir apkalbėjo. Tuoj po mugės visi puolė ruošti taip pat tradiciniam renginiui – Kultūros nakčiai, tarsi triukšmingam „afterparčiui“. Po šitiekos švenčių galerijos nutyla ir visą liepą ramiai lūkuriuoja rugpjūčio – atostogų. Tačiau tai nereikia, kad mieste visai nebeliko ką žiūrėti. Šią savaitę siūlau išmėginti trumpą ir kontrastingą maršrutą po tris labai skirtingas parodas. Negalėčiau tvirtinti, kad kuri nors iš jų tokia gera, jog nevalia praleisti, tačiau šis pasiūkščiojimas neturėtų pabosti dėl požiūrių, temų ir žanrų įvairovės.

Meno celės 2017. *Meilė. Geriausi. Kuratorius Vidas Poškus.*

Vilniaus dailės akademijos parodų erdvėje „Titanikas“ Kultūros nakties metu tradiciškai atidaromos geriausių akademijos studentų parodos. Pirmame aukšte pristatomi taikomojo meno – įvairių dizaino sričių (mados, produkto, grafinio dizaino) – kūriniai, kurių autoriai laimėjo dizaino inovacijų centro organizuojamą konkursą „Jaunojo dizainerio prizas 2017“. Antrame aukšte rodomi įvairių vaizduojamojo meno kryptių (tapybos, skulptūros, fotografijos ir t. t.) magistrantų darbai.

Šiais metais Dailės akademiją baigė 512 studentų, tad suprantama, kad parodoje rodomi tik geriausiųjų darbai, kuriuos įvertino vertinimo komisija, o atrinko parodos kuratorius pagal pasirinktą meilės temą.

Retai kada parodos tema ir turinys taip stipriai skiriasi. XXI amžiaus akademizmas savo esme nesiskiria nuo buvusio, tarkime, XIX amžiuje: jis kokybiškas, šaltas ir apskaičiuotas. Akademijos absolyventai tiria, stebi ir konstruoja. Jie korektiški, mandagūs ir labai protingi. Kai visa paroda sudaryta tik iš tokių kūrinių, neišvengiamai apima nuovargis ir šaltukas. Jų atsikratyti padės kitas maršruto taškas.

Paroda „Titanike“ (Maironio g. 3) veikia iki liepos 30 d.

Dvi parodos Bažnytinio paveldo muziejuje

Nusileidus senais Bažnytinio paveldo muziejaus laiptais žemyn, mūsų laukia dvi nedidelės laikinos parodos: „Ko liepsna nesunaikino: Ceikinių bažnyčios vertybės ir Monikos Žaltauskaitės-Grašienės atvaizdai“ ir „Užtarėjai ir globėjai. Restauruoti paveikslai iš Vilniaus arkivyskupijos bažnyčių“.

Pirmosios istorija paprasta. 2016 metais sudegė Ceikinių miestelio bažnyčia, o ją puošė XVIII amžiaus altoriai ir paveikslai, vėlesni liaudies meistrų kūriniai, liturginiai reikmenys. Po gaisro išliko tik nedidelė vertybių dalis, kai kurie šių objektų ir rodomi parodoje.

Pavyzdžiui, tarsi eilėraščio eilutė per gaisrą išlikusi amžinosios ugnies lempa. Šalimais eksponuojamas Monikos Žaltauskaitės-Grašienės kompiuterinio žakardo technika išaustas ciklas „Besišypsanti“ (2016 m.). Jame užfiksuota Marijos skulptūra, išlikusi per gaisrą Kulautuvos bažnyčioje. Išdidintos apanglėjusios medinės skulptūros klostės, o svarbiausia – jos šypsena, savo istoriją pasakoja be žodžių ir aprašų. Jų čia nereikia.

Antrojoje parodoje rodomi 2015–2017 metais restauruoti 27 paveiks-lai iš Vilniaus arkivyskupijos bažnyčių. Ekspoziciją sudaro dvi dalys. Pirmojoje pristatomi tradiciniai evangeliniai epizodai, kurių vaizdavimo tradiciją paaiškina kartu su aprašais pateikiamos Šventojo Rašto citatos. Antroji parodos dalis supažindina su įvairiais Katalikų bažnyčios šventaisiais, jų ikonografija. Smalsesnis žiūrovas imsis skaičiuoti, atidžiai žiūrėti ir lyginti, impulsyvesnis – permes žvilgsniu dažnai kiek nerangius, tačiau tikintiesiems daug reiškusių paveikslus ir kelias toliau. Geri abu variantai.

Parodos Bažnytinio paveldo muziejuje (šv. Mykolo g. 9) veikia iki rugsėjo 16 d.

Darbas viename kadre. Kuratoriai Antje Ehmann ir Harun Farocki.

Viena iš šiuo metu Šiuolaikinio meno centre rodomų parodų pri-vers stabtelėti net ir išsiblaškiusį

Iš parodos „Meilė. Geriausi“

žiūrovą. Tamsioje salėje – gausybė ekranų, kuriuose rodomi trumpi filmai apie darbą. Parodos kuratoriai projekte dalyvauti pakvietė daugiau kaip 400 menininkų, išskeldami jiems tris sąlygas: filmo trukmė neturi viršyti dviejų minučių, filmas turi būti apie darbą, negalima naudoti montažo. Rezultatas – ši paroda, rodanti skirtingų kultūrų žmonių darbus skirtinguose miestuose. „Jei norėčiau nežemiškai būtybei iš kitos planetos paaiškinti, kaip atrodo mūsų pasaulis, kokiais darbo instrumentais Žemėje naudojasi žmogus bei kuo jis maitinasi, taip

pat kas tuo pačiu metu vyksta 15-oje žemės taškų, nusiųsčiau jai filmų kolekciją, atrinktą iš šių 450-ies. O dar geriau – visus juos iš karto“, – apie parodą kalbėjo amerikiečių televizijos prodiuseris ir režisierius Geoffrey Poisteris. Parodoje galima atidžiai stebėti vieną pasirinktą ekraną, galima mėginti vienu metu fiksuoti du ar tris ekranus ar tiesiog vaikštinėti po erdvę, kol užteks jėgų, – projektas įtraukia paprastumu, aiškia idėja ir atlikimu.

Paroda Šiuolaikinio meno centre (Vokiečių g. 2) veikia iki rugpjūčio 6 dienos.

Piešti be galo

Menininkės tekstas apie kūrybingumą

JURGA ŠARAPOVA

Kas yra rašymas? Neprisimenu, kaip pirmą kartą susidūriau su piešimu, bet gerai įstrigo ankstyvosios rašymo patirtys: tobulas sąsiuvinys už dvi kapeikas, ir aš su savo liejančiu parkeriu bei kreivomis raidėmis. Puslapis pats gražiausias, kol aš neprisiliečiau – nuostabios linijų grotelės ir paraštė. Gražios yra spaudos raidės – jos vienodos. Mano gi – kiekviena kitokia. Kada žmonės pradėjo gaminti tuos vienodus, visiškai vienodus daiktus ir kas tie pirmieji visiškai vienodi daiktai? Raidės spaustuvėje, smeigtukai, pinigai... Ir kas sugalvojo, kad visos sagos marškiniuose turi būti vienodos... O gamtoje nėra dviejų tokių pat viščiukų, dviejų tokių pat spyglių, lapų, žmonių.

Ir aš noriu taip „rašyti“ – nenoriu pasakoti jokių istorijų, serialų ar komiksų, noriu rašyti visada tą patį ir niekada nekartoti ženklų, nes nėra dviejų vienodų žmogelių, meškų,

zuikių. Nėra išankstinio plano. Visada žinau, kad jis yra – taip veikia žmogaus protas, bet aš stengiuosi pradėti anksčiau, nei kontroliuo-janti asmenybės dalis garsiai artiku-luoja savo „planą“. Antraip, reikalas yra žlugęs. Jeigu nepavyksta plano „pamiršti“, akivaizdu, kad pasirodys „mitologinių tėvų“ ženklai. Čia atėjau iki tos pasakojimo vietos, kur ketinu smalsesniam žiūrovui pasiūlyti porą „raktų“ – ką galima rasti ir kaip maždaug galima rūšiuoti motyvus, pasirodantių mano darbuose – tekstilėje ir piešiniuose. Gyveno kartą vaikas normalioje šeimoje, namuose. Ir štai jis užaugo. Bet kažkodėl tie namai pasidarė nebe jo. Jie jam davė viską, išmokė ir visko primokė, ir vis tiek štai viskas kaip ir ne jo... Taip yra su „meno“ mokymusi – kažkokiu momentu tu nebeturi ženklų – jie visi juk ne tavo. Jie protėvių ir tėvų, sąlygine prasme, žinoma.

Tai štai vienas toks „raktukas“ mano darbams yra vadinamas „mitologinių tėvų“ motyvu. Jo

laukas turi savo dalis: kevalo-lukšto-šablono aspektą ir „protėvio“ – šiek tiek laukinio juokingo žmogelio, palaiminimą – taip sau jį vadinu. Tad audžiu žmogelius – metimas plo-niausias, lininis, 5 metmenys į pusę centimetro. Ant 12 metmenų išaudžiu žmogelio išklotinę, o paskui susiuvu: prisiuvu delniukus, pėdas ir dar ką nors, jei trūksta. Dažniausiai „papus“.

Noriu pasiūti po vieną kiekvienam pasaulyje gyvenusiam žmogui, noriu pasiūti po vieną milijonams žmonių kurie „gyvena“ manyje. Man negana galvoti, kad yra sąmonė, sąšamonė ir dar kažkas – manau, kad manyje visko daug daugiau. Esu pasiuvusi iš tų labai „gyvų“ žmogelių kelis labai „negyvus“ kevalus, nes būtent taip su jais elgiai visokie totalitariniai režimai – su jų gyvenimais taip padarė ne kartą.

Noriu piešti kiekvieną piešinį tarsi pieštų visiškai kitas žmogus. Čia ateinam prie kito „rakto“ – vadinu jį „žemės darbais“. Tai reiškia, kad svarbu dirbti kasdien, dirbti

Jurga Šarapova, fragmentas

visada: kasti, ravėti, sodinti, laukti, džiovinti, laistyti, kasti visokius griovius, pamatus, iškasenas, akmenis, griauti, rauti ir t.t. savo sielos soduose ir kūrybos baruose. Kokie „žemės darbų“ rakto poliai? Piešiniai su daug monotoniškų vienodų dalykų – tai labai mediatyvu ir „sublimuota“. Kitas polius – piešiniai – neurogramos. Jie atrodo chaotiški ir neramūs, bet, mano akimis, tai daug mediatyviau už sublimaciją ir daug sunkiau. Čia vidinės kontrolinės stengiasi būti švelnios maksimaliai, tai vyksta toliausiai nuo teismo. Nerangumas,

naivumas, nenušlifuoti „rytmetiniai“ piešiniai su sekundiniais impulsais ir sapnų „proto“ atšvaitais – tokia siekiamybė, idealas. Homunkulų, šaknies, šakų, gurvulių, gniūžčių pradeda „ateiti“ paskutiniu metu iš piešinių į tekstilinius darbus – labai laukiamas atėjimas.

Jurgos Šarapovos paroda „Barelina“ birželio 30–liepos 22 dienomis Vilniaus grafikos meno centro galerijoje „Kairė-dešinė“. Autorė galerijoje pasakos apie kūrinius liepos 7, 14, 21 d. (penktadieniais), 12–14 val.

Gerai ketinimai

Nauji filmai – „Šaltasis tango“

ŽIVILĖ PIPINYTĖ

Pavelas Čiuchrajus niekad nekūrė propagandinių filmų. Greičiau atvirkščiai – jį domina gana dvi-prasmiskos aistrų dramos tragiškų istorinių įvykių fone. „Oskarui“ nominuotame filme „Vagis“ (1997 m.) Čiuchrajus rodo Antrojo pasaulinio karo sulaužytus žmones. Pagrindinis herojus yra niekad nematyto tėvo besilgintis berniukas. Iš jo ilgesio žiauriai pasityčioja ciniškas vagis – motinos mylimasis. Į 7-ojo dešimtmečio pradžią nukeliančio „Vairuotojo Vėrai“ (2004 m.) veikėjas – įtakingas generolas, norintis ištekinti neįgalią dukterį už savo vairuotojo. Pastarajam – tai šansas padaryti karjerą. Tačiau į keistai besimezgančios meilės dramą įsikiša galinga Kremliaus intrigų mašina. Čiuchrajaus veikėjai dažniausiai pasijunta bejėgiai, nesugeba pasipriešinti valstybei, viduje glūdinčiam blogiui, išoriniams prievartos mechanizmsams. Šiuose filmuose akivaizdi režisieriaus ištikimybė vadinamajam didžiajam stiliui – melodramiškam siužetui, spalvingiems personažams, kurie priversti rinktis tradicines vertybes arba išduoti ir būti išduoti. Čiuchrajaus filmams būdinga tiksliai atkurta epocha, jų pasakojimas epiškas, režisierius neeksperimentuoja kino forma. Todėl vieniems kritikams jie *a priori* atrodo senamadiški, pernelyg tradiciški, kitiems stilius primena retro kiną. „Šaltajame tango“ („Cholodnoje tango“, Rusija, 2017 m.), kaip kad „Vagyje“ bei „Vairuotojuje Vėrai“, liečiamos meilės ir neapykantos, išdavystės temos, tik veiksmą Čiuchrajus perkėlė į svetimą teritoriją – Lietuvą. Šis pasirinkimas, regis, ir lėmė akivaizdžius filmo trūkumus, nors ketinimai buvo geri.

Pagrindiniai „Šaltojo tango“ personažai yra žydas Maksas ir lietuvaitė Laima. Juos suvedė karas. Iš baltaraišičių sunkvežimio pabėgęs paauglys Maksas grįžta į savo

namus, o juose jau gyvena žydšaudžiams padedančio Laimos tėvo – anglių pardavėjo Vinco (Andrius Bialobžeskis) – šeima. Laima traukia Maksą – ji ir nevaikiškai provokuoja berniuką, ir aitrina jo žaizdas pranešdama, kad vokiečiai jau sušaudė jo motiną. Maksas jaučiasi išdavikas, nes neįvykdė pažado motinai – neišsaugojo sesers Lijos. Deja, netrukus neapsaugos ir Laimos nuo vokiečio prievartautojo.

Šie epizodai atgyja suaugusio Makso atmintyje, kai 1950-aisiais jį tardo lietuvis saugumietis (Dainius Kazlauskas), įtarantis, kad vyras padeda partizanams. Režisierius nuolat pina praeities ir dabarties vaizdus, bet ši laikų mozaika pamažu pasakojimą vis labiau paverčia serialo santrauka. Nelieka laiko įsižiūrėti į personažus, suprasti jų veiksmų motyvus, išgilti jį jų jausmus, suvokti, kas iš tikrųjų jiems svarbu. Pavyzdžiui, Vincas gana išsamiai aiškina, kodėl padėjo žydšaudžiams – esą žydai pirmieji sveikino sovietų okupantus. Tačiau kodėl jis išgelbėjo žydų berniuką, lieka neaišku. Taip atsitinka, nes Čiuchrajus nori aprėpti kuo daugiau temų. Svarbiausia, žinoma, abiejų totalitarizmų nužudytos meilės tema, bet režisierius rodo ir lietuvių pasipriešinimą rusų okupantams, ir jų kolaboravimą su vokiečiais, ir sovietų vykdytą lietuvių deportaciją. Šios epizodai pabrėžtinai primena žydų likimą: tamsa, gyvuliniai traukiniai, į juos vedami žmonės tik su vienu lagaminu rankose. Žydų likimas filme rodomas nuosekliausiai. Matyt, prisidėjo ir tai, kad Čiuchrajus – vienas Steveno Spielbergo dokumentinio projekto, įamžinančio Holokaustą išgyvenusių aukų prisiminimus, kūrėjų.

Maksas – dramatiška figūra. Jis myli žydšaudžiams padėjusio Vinco dukterį Laimą ir kovoja su partizanais. Jį persekioja kaltės jausmas. Grįžti į Lietuvą iš Rusijos, kur Maksas atsidūrė po karo, skatino ir meilė, ir kaltė, ir neapykanta. Vis dėlto šio herojaus vidinė

drama neišsleista, o aktoriui Rinaliui Muchametovui akivaizdžiai dar stinga meistriškumo. Maksą mylinti, bet rusų okupantų nenčianti ir tėvo atstumti negalinti Laima taip pat nuolat patiria dvasines traumas. Visi: vokiečiai, lietuviai, rusai, nori ja pasinaudoti kaip daiktu, net Maksas elgiasi žiauriai. Moters tragedija filme rodoma kaip nesibaigiančių pažeminimų seka: išprievartavimas, alkoholis, atsitiktiniai meilužiai, abortas. Ji kupina neapykantos ir skausmo. Deja, Julija Peresild vaidina ne asmenybę, o kraštutines emocijas, todėl Laima – ne moteris, patirianti visą epochos siaubą, o tik apgailėtina provincijos *femme fatale*, vilkinti ryškiai raudoną suknelę ir šaltai imituojanti tango aistras. Režisieriaus noras parodyti, kaip Laima ir Maksas bando rasti vienintelę užuovėją meilėje, bet jų troškimams nebus lemta išsipildyti ten, kur yra tik neapykanta, pakimba tuštumoje.

Tikrą tragediją pavyko suvaidinti tik Sergejui Garmašui. Jo miesto komendantas ukrainietis Taratuta iš pradžių atrodo tipiškas okupantas, tačiau filmui įpusėjus akivaizdu, kad šis prasigėręs Raudonosios armijos karininkas vienintelis bando išsaugoti pusiausvyrą tarp gėrio ir blogio padėdamas Maksui ir Laimai bei išbraukdamas, jo įsitikinimu, nekaltus žmones iš deportuojamųjų sąrašų. Čiuchrajus keliskart į jo lūpas įdeda metaforišką frazę: „Ak, tėvyne, kodėl tu tokia griežta, kodėl nepasigaili, kodėl neatleidi?“ Kai šis klausimas skamba filmo pabaigoje, tampa daugiau nei akivaizdu, kad „Šaltasis tango“ pirmiausia skirtas šiuolaikiniams rusams, kuriems Putino propaganda kuria vis naujus mitus apie neva didžiausią XX a. tragediją – SSRS žlugimą. Čiuchrajus jiems bando paaiškinti, kas buvo Stalino dangaus karalystė, ką okupantams jautė lietuviai ir kiti užkariautieji, kodėl jie priešinosi ir ėjo į miškus. Beje, būtent Čiuchrajus iš rusų kino kūrėjų apie tai prabilo pirmasis. Vis

„Šaltasis tango“

dėlo bijau, kad šių režisieriaus gerų ketinimų dauguma jo tėvynainių nesupras. Kaip, beje, nesuprato ir kai kurie lietuviai, tvirtinantys, kad „Šaltasis tango“ – prieš Lietuvą nukreipta propaganda, esą sulyginanti visus Antrojo pasaulinio karo dalyvius ir jų aukas.

„Šaltojo tango“ veikėjai galėtų gyventi kiekvienoje Rytų Europos šalyje, kurią 1940-aisiais okupavo sovietai, paskui vokiečiai, paskui vėl grįžo sovietai. Tai ir Baltijos šalys, ir Vakarų Ukraina, ir Vakarų Baltarusija, kurioje užaugo Jefraimas Sevela – būtent jo knyga „Parduok savo motiną“ yra Čiuchrajaus scenarijaus pagrindas. Deja, Lietuvos istorijos subtilybės ir kasdieniškoji, buitishkoji terpė filme, švelniai tariant, tik apytikrės. Jei taip paviršutiniškai Lietuvos istoriją rodytų Holivudo filme, ko gero, pretenzijų būtų mažiau – amerikiečiai jau pripratino žiurovus prie panašaus supaprastinto stiliaus, todėl ir Lietuvos liaudies buities muziejuje filmuotos scenos nieko nestebintų. Vis dėlto ankstesniuose filmuose tiksliai epochos detales atkūręs Čiuchrajus šįkart galėjo pasitelkti ir ne tokių paviršutiniškų konsultantų. Dalis „Šaltojo tango“ lietuviškų akcentų – iš buvusios SSRS teritorijoje žinomiausio lietuvių filmo – Vytauto Žalakevičiaus „Niekas nenorėjo mirti“: kai Vincas veža paauglį Maksą į kaimą, vežimui dardant mišku, kamera priartina prie medžio prikaltą koplytėlę su mediniu šventuoju; kai tapės operatyviniu darbuotoju Maksas vienkiemyje ieško savo nužudytų bendražygių, medinių rastų statinys sukelia prisiminimus apie sieną, prie kurios į

„banditus“ šaudė vienas brolių Lukių. Tik bijau, kad šios intertekstualios užuominos bus mažai kam akivaizdžios net Lietuvoje. Kiti panašūs „lietuviški“ akcentai sukels daug abejonių. Neįtikina, kai lietuvių partizanai miestuose išdavikus žudo panašiai kaip „Armia Krajowa“ mirties bausmių vykdytojai. Vargu ar 1950-aisiais sovietų Lietuvos miestus valdė rusų komendantai. Netikiu, kad per sovietų radiją transliuoti pranešimai apie priešiškus žydas – buvo vartojamas „kosmopolitų“ eufemizmas. Istorikai tokių neatitikimų pastebės daug daugiau, bet esmė vis dėlto yra ne tai.

Dar prieš filmui pasirodant Lietuvos kino teatruose žiniasklaidoje kilusi pasipiktinimo banga priminė garsųjį Boriso Pasternako pasmerkimą, – žemdirbiai ir šachtininkai nuoširdžiai smerkė rašytoją, nors prisipažindavo, kad romano „Daktaras Živaga“ neskaitė. Tai verčia abejoti, ar lietuviams kinas vis dar yra menas, ar tik pretekstas pademonstruoti patriotinį budrumą ir giliai pasąmonėje vis dar gyvą *sovoką*.

Ideologų ir politologų liaupsės nieko bendra su kinu neturinčiai, bet užtat „ideologiškai teisingai“ „Emilijai iš Laisvės alėjos“ rodo, kad Lietuvoje nestinga žmonių, kurie norėtų, jog nacionalinis kinas paklustų pseudopatriotinei propagandai. Tačiau neabejoju, kad visiems būtų daug geriau, jei lietuvių kūrėjai formuluotų ir keltų svarbius klausimus, padėtų ieškoti atsakymų į pačius skaudžiausius. Kad ir į tuos, kurie tegu netiesiogiai, bet skamba „Šaltajame tango“.

Anonsai

„Kinas po žvaigždėmis“ kviečia į susitikimą su išskirtine aktore

Birželio 30 d. festivalyje „Kinas po žvaigždėmis“ bus rodomas Aisling Walsh filmas „**Modė**“ („Maudie“ Kanada, Airija, 2016 m.), kuriame pagrindinį vaimenį kuria britų aktorė Sally Hawkins.

Berlyno kino festivalio, „Aukstinio gaublio“ ir dar daugybę prizų šiai britei atnešė Mike'o Leigh filmas „Vėjavaikė“ („Happy-Go-Lucky“). Režisieriai žino, kad

kiekvienas, nesvarbu, ar pagrindinis, ar antrojo plano, Hawkins

vaidmuo ilgam išliks atmintyje. Ją mėgsta ir amerikiečiai, – Hawkins

vaidino ne viename Woody'io Aleno filme. Vaidmuo kamerinėje juostoje „Modė“ – vienas naujausių aktorės darbų. Filmą paremtas Kanados dailininkės primityvистės Maud Lewis, iš kurios iki šiol įkvėpimo semiasi šalies menininkai, gyvenimo faktais. Filmą premjera įvyko Toronto kino festivalyje.

...1937-iejį, Naujoji Škotija. Reumatoidiniu sąnarių uždegimu serganti Modė gyvena su teta mažame miestelyje ir yra pasmerkta būti neįgalia. Parduotuvėje pamačiusi skelbimą, kad vietinis žvejys (Ethan Hawke) ieško namų tvarkytojos, Modė supranta, kad tai yra galimybė tapti savarankiškai. Potencialus darbdavys iš pradžių

nenori samdyti merginos, tačiau pamažu suvokia, kad negalės be jos išsiversti. Vėliau tarp dviejų temperamentingų veikėjų ima meztis nuoširdus ryšys ir jie susituoks. Modė mėgsta tapyti peizažus. Kai ji sužinos, kad peizažais susidomėjo moteris iš Niujorko, pora supras, kad iš Modės talento galima uždirbti. Netrukus moters paveikslai pateks net į Baltuosius rūmus... Vis dėlto Walsh labiau domina dviejų personažų kasdienybė. Režisierė kartu su aktoriais sugeba atskleisti kasdinių situacijų žavesį bei humorą ir sukurti įtikinamą pasakojimą apie tai, kaip kūryba gali pakeisti gyvenimą.

„7MD“ INF.

Kai jie nusimes kaukes

Krėsle prie televizoriaus

Norėjau šį tekstą pradėti šūkiu „Vasara be televizoriaus“, bet nepavyks. Kol trys jaunieji konservatoriai: Laurynas Kasčiūnas, Vytautas Kernagis ir Paulius Saudargas (beje, užaugę jau nepriklausomoje Lietuvoje), neįvedė partinės cenzūros, siūlau žiūrėti filmus kino teatruose ir per televizorių, nes netrukus galime likti su begalinėmis mišiomis ir patriotiškais interviu. Juose trys Seimo didžiavyriai dalysis savo baimėmis, nusterimais ir kitokiais jautrios konservatoriaus sielos potyriais, turinčiais apsaugoti Lietuvą nuo pasirinkimo laisvės. Patriotinė isterija niekada nebuvo tautos išminties ar dvasinės sveikatos požymis. Nežinau, ar visi pamiršo dar 1791 m. Samuelio Johnsono pasakytą perspėjimą, kad patriotizmas yra paskutinė niekšo prieglauda (*Patriotism is the last refuge of a scoundrel*), ar tiesiog jis tapo labai pelningas, bet naujoji patriotizmo banga jau kelia nerimą. Ypač tokiems kaip aš, sovietmečiu ne kartą susidūrusiam su „Glavlitu“.

Praėjusią savaitę keturis vakarus iš eilės kankinausi prie televizoriaus – žiūrėjau Oliverio Stone'o dokumentinį filmą apie Putiną. Žinoma, pats kaltas – niekas nevertė. Bet buvo smalsu, kaip garsus režisierius sumanė amerikiečiams pristatyti Putiną. Neišgirdau ir nepamačiau nieko nauja ar originalaus, juolab kad Stone'as nelabai moka

imti interviu, tačiau pamačiau, kaip gali būti baisu, kai kūrėjas nekenčia savo tėvynę valdančių žmonių. Stone'as, matyt, taip jų nekenčia, kad net nesuvokia tapęs, dar Lenino žodžiais tariant, naudingu idiotu. Putinas jam meluoja tiesiai į akis, bet trijų „Oskarų“ savininkas nedrįsta reaguoti – tai sugriautų jo siūlomą rusų valdovo portreto versiją.

Tokiems filmams tikrai gaila vasaros. Kad ji net ir prie televizoriaus gali būti kitokia, patvirtins Naujosios bangos klasiko Alaino Resnais 2006 m. filmas „**Neramios širdys**“ (**LRT, liepos 8 d. 22.55**). Tai dar vienas Resnais bendradarbiavimo su britų dramaturgu Alanu Aycbournu pavyzdys. Šįkart režisierius pasirinko pjesę „Asmeniškos baimės viešose vietose“. Jos veikelėjas Tjeri (André Dussolier), nekilnojamojo turto agentas, ieško buto išrankiesiems Nikolei (Laura Morante) ir Danui (Lambert Wilson). Tjeri bando sužavėti dievobaimingą bendradarbę Šarlotę (Sabine Azéma). Ši jam paskolina mėgstamos televizijos laidos apie religiją įrašą. Vyrą įrašas labai nustebins. Agento sesuo Gaelė (Isabelle Carré) taip pat ieško laimės: padedama barmeno Lionelio (Pierre Arditi), ji susipažįsta su Danu. Viskas klostosi puikiai iki tol, kol apie tai sužino Nikolė. Danas guodžiasi barmenui, beje, Šarlotė šiam padeda slaugyti mirštantį itin nemalonų tėvą tironą.

Jo ekrane taip ir nepamatysime. Resnais filmų pasaulyje visada lieka vietos stebuklui. Vienas tokių yra specifinis stilius, susiejantis kiną ir teatrą. „Neramios širdys“ – subtilus, jaudinantis, lyriškas ir kartu linksmas pasakojimas apie praradimus, nepasitikėjimą savimi ir meilę. Jis perkels į nostalgikšką Paryžių, kuriame visąlaik sninga.

Režisierės ir aktorės Maiwenn Le Besco filmas „**Mano karalius**“ (**LNK, 2 d. 23.35**) dažnai vadinas tipišku prancūzišku. Tačiau tai nereiškia, kad jis atliepia tik stereotipinį įsivaizdavimą (kulinarija, seksas, Paryžius) apie prancūzus. „Mano karaliaus“ herojė keturiasdešimtmetė advokatė Toni (Emmanuelle Bercot už šį vaidmenį apdovanota Kanuose) vieną vasaros naktį diskotekoje pamato vyrą iš savo praeities. Tai Džordžio (Vincent Cassel). Jis puikiai gamina, yra plebojus ir restorano savininkas, todėl nekeista, kad kitą rytą Toni pasitinka Džiordžio virtuvėje. Jų romanas netrukus baigiasi vestuvėmsi ir nėštumu. Bet buitis ir rūpesčiai išsekina vyro jausmus... Filme rodoma beveik dešimt Toni gyvenimo metų, per kuriuos ne tik jai tenka patirti įvairių santykių transformacijų, tad tikroji „Mano karaliaus“ tema – vis dėlto ne meilė, o tai, kaip ir ką mes renkamės.

Apie meilę, tik visiškai kitaip, kalbama Evos Dahr filme „**Mergaitė**

„Mano karalius“

su apelsinais“ (**LRT Kultūra, 1 d. 21.15**). Jo auditorija – kita, nes filmas sukurtas pagal norvegų rašytojo Josteino Gaarderio knygą. Anksčiau jo knyga „Sofijos pasaulis“ ne vienam paaugliui padėjo atrasti filosofiją. „Mergaitės su apelsinais“ veikelėjas penkiolikmetis Georgas gauna laišką, parašytą prieš vienuoliką metų mirusio tėvo. Laiške tėvas pasakoja apie savo meilę atsitiktinai tramvajuje sutiktai merginai.

Carlo Ponzi labiausiai mėgo pinigų. Apie šį italų kilmės amerikietį, 1919 m. įsteigusį pirmąją finansinę piramidę, pasakojama Dante Desarthe televizijos filme „**Poncio afera**“ (**LRT Kultūra, 5 d. 22 val.**). Siūlyčiau jo nepražiopsoti, nes režisierius ne tik pasakoja tragišką kapitalistinę istoriją, bet ir atskleidžia jos romantiškąją pusę stilizuodamas nebyliojo kino priemones, pasinaudodamas archyvine medžiaga ir nespalvoto kino galimybėmis.

Trims cenzūros šalininkams tautinę šventę, liepos 6 -ąją, rekomenduoju praleisti žiūrint BTV

tendencijas, pataria, ko laukti artimiausiu metu. Jei dar vis gėdijatės savo aistros serialams, perskaitytės straipsnį patikėsite, kad taip elgtis nebemadinga.

Iš arčiau žurnale pristatomas suomių režisierius Aki Kausrismäki. Neringa Kažukauskaitė jį vadina paskutiniu humanistu. Kritikė pabrėžia: „Režisierius nepajudinamai tiki, kad pasaulis turi būti žmogui teisingas ir geras, kad žmonės vienas kitą turi atjausti ir vienas kitam padėti. Ten, kur yra žmogiška atjauta, solidarumas, švelnus humoras, visada bus ir viltis.“ Živilė Pipinytė supažindina su amerikiečių aktore Rooney Mara, išgarsėjusia merginos su drakono tatuiruote vaidmeniu.

„Kino teatro“ rubrikoje Rūta Birštonaitė recenzuoja Bertrand'o Bonello „Nocturamą“, Auksė Kancerevičiūtė – Xiaogango Fengo „Aš nesu ponias Bovari“, Elena Jasiūnaitė – Jano P. Matuszyńskio „Paskutinę šeimą“, Ramūnas Pronckus – Park Chan-wooko „Tarnaitę“, Ilona Vitkauskaitė – Aki Kaurismäki „Kitą vilties pusę“. „Namų kino“ rubrikos autorius Ramūnas Pronckus siūlo pasižiūrėti (arba nerekomenduoja to daryti) Denis Villeneuve'o „Atvykimą“, Davido Mackenzie „Bet kokia kaina“, Jameso Mangoldo „Loganą. Ernį“, Paolo Genovese's „Tobulus melagius“. Pastarasis filmas

pelnė šio „Kino pavasario“ žiūrovų simpatijas, šiuo ažiotažu abejojantis Pronckus teigia: „Šio filmo sėkmė parduotų bilietų ir atsiliepiimų pavidalu – tiesiog gąsdinanti. Tie pavidalai jau geri du mėnesiai slankioja viešojoje erdvėje ir baugina išsilavinimą, padorumą, vietomis – net sveiką protą. Išties sunku suprasti, kodėl šis pigus, turgaus mąstymo ir muilo operos stiliaus filmas susilaukė tokio milžiniško susidomėjimo.“ Į panašų klausimą bando atsakyti ir Živilė Pipinytė feljetone „Ne tas filmas“. Ji gana skeptiškai vertina šių dienų kino kūrėjų galimybes parodyti sudėtingus nematomų žmonių gyvenimus.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Nauji leidiniai

Vasaros „Kino“ skaitymo malonumai

Lenkų religijos filosofas Zbigniewas Mikołajko, paklaustas, ar jo tautiečiai sugeba būti laimingi, atsakė, kad nebūna vieno laimės recepto, vis dėlto atkreipė dėmesį: „Materialinės vertybės, kurių trokštame, tikrai neatneš mums laimės. Reikia dar šį tą turėti savyje. Ir tai tikrai tautinė problema. Laimė sunkiai pasiekiamo visuomenei, kuri neskaito. Nes taip ji praranda sugebėjimą orientuotis pasaulyje, užsidaro savyje ir mažuose, nereikšminguose dalykuose.“

Visažiniame internete radau, kad daugiau kaip 10 knygų per metus Lietuvoje perka tik 3 procentai gyventojų. Palyginęs šią informaciją su amerikiečių skundais, kad jų šalyje knygas skaito tik šiek tiek daugiau nei pusė gyventojų, pasijutau nejaukiai, net jei man ir sakysite, kad turime daug bibliotekų. Tačiau patys žinote, kokie tose mūsų bibliotekose skaitiniai populiariausi. Net jei atpratote skaityti knygas, paimkite į rankas naują „Kino“ žurnalo numerį. Akis už jo viršelio užklius iškart, nes nuotraukoje – ne kokia

nors asociacijų nesukelianti gražuolė, o senesniai „Sidabrinės gervės“ savininku tapęs aktorius Marius Repšys. Kuo patiko ir kuo nepatiko Andriaus Blaževičiaus filmas „Šventasis“, kuris šiemet susirinko visus svarbiausius Lietuvių kino akademijos apdovanojimus, žurnale aiškina Rūta Smilga. „Šventasis“ ekranuose pasirodys jau rudenį. Recenzuodamas Audriaus Stonio filmą „Moteris ir ledynas“, Narius Kairys neslepia nepasitenkinimo, kad filmas yra ne toks, koks turėtų būti. Tuo įdomiau bus skaityti Stonio pokalbį su Dovile Grigaliūnaite apie dokumentinio kino režisūrą. Agnė Mackevičiūtė liko patenkinta lietuvių trumpametražiais filmais, kurių premjeros, kaip ir „Šventojo“ bei „Moters ir ledyno“, įvyko per festivalį „Kino pavasaris“. Tarptautinė šio renginio programą „Kine“ savaip – nusprendusi pasižiūrėti, kaip festivalio filmuose rodomos moterys, – apibendrina Kristina Tamelytė. Dovilė Raustytė pasikalbėjo su festivalio svečiu – lenkų aktoriumi ir intelektualu Dawidu Ogrodniku. Jų pokalbyje nuskambėjo viena svarbiausių šios mano vasaros minčių. Į klausimą, kam jam būtini sudėtingi vaidmenys, aktorius atsakė: „Kartą savo psichoterapeutės paklausiau, koks jos gyvenimo tikslas. Ji atsakė – augti. Aš

nenoriu kopijuoti jos pavyzdžio, tačiau supratau, kad mano gyvenimo prasmė – ta pati. O augti man padeda būtent sudėtingi filmavimai, jiems ruošiantis sutikti žmonės, jų poelgiai, darbas su savimi.“

Kitas festivalis, apie kurį rašo „Kino“ autoriai, – Kanai. Gediminas Kukta straipsnyje apie konkursinę festivalio programą „Trumpi (grožio) blyksniai“ pastebi: „Liko tik keli vaizdai (scenos, epizodai, kadrai) iš skirtingų kūrinių. Jie nebūtinai paaiškina ar apibendrina matytus filmus. Dalis jų net nėra esminiai, raktiniai ar man patikę. Bet jie, matyt, kažką sako apie kiną, pasaulį ir mane.“ Pažadu, kad sekti Kuktos nurodytais vaizdų takais bus tikrai įdomu. Šiemet Kanuose įvyko ir naujo Šarūno Barto filmo „Šerkšnas“ premjera. Jis taip pat greit pasirodys Lietuvos ekranuose. Laukiant „Kinas“ siūlo susipažinti su „Šerkšne“ vaidinančiais Mantu Jančiausku ir Lyja Maknavičiūte. Klausimus Kanuose jiems uždavė Rimantas Oičenka.

Didžioji šio numerio tema – televizijos serialai. Straipsnyje „Naujasis televizijos aukso amžius, arba Apie ką kalbasi žmonės?“ Mantė Valiūnaitė apžvelgia kelis amerikiečių serialų raidos dešimtmečius, įvardija svarbiausius pokyčius, kultinius serialus, naujausias

Parodos			
VILNIUS			
Nacionalinė dailės galerija			
<i>Konstitucijos pr. 22</i>			
XX a. Lietuvos dailės ekspozicija			
nuo 30 d. – paroda „Optika ir struktūros.			
Kazio Varnelio kūryba: 1967–1977“			
nuo 30 d. – paroda „Formuojant peizažą“			
Vilniaus paveikslų galerija			
<i>Didžioji g. 4</i>			
Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai			
Lietuvos dailė XVI–XIX a.			
Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai			
Radvilų rūmai			
<i>Vilniaus g. 24</i>			
Europos dailė XVI–XIX a.			
„Dubingių ir Biržų kunigaikščiai Radvilos“			
Paroda „Lietuvių tradiciniai ir tautiniai drabužiai: tekstilė, grafika, tapyba“			
Taikomosios dailės ir dizaino muziejus			
<i>Arsenalų g. 3A</i>			
Paroda „Prijaukinta gamta. XVIII–XXI a.“			
Vytauto Kasiulio dailės muziejus			
<i>A. Goštauto g. 1</i>			
Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija			
Paroda „Vytautas Kasiulis (1918–1995).			
Viena–Breisgau Freiburgas–Paryžius“			
Lietuvos išeivijos dailės fondo ir „Lewben Art Foundation“ paroda „Nuo realizmo iki objekto. Pasaulio lietuvių menas Lietuvos išeivijos dailės fondo kolekcijoje“			
Lietuvos nacionalinis muziejus			
<i>Arsenalų g. 1</i>			
Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a.			
Lietuvių liaudies menas; Kryždirbystė			
Teatro kostiumų paroda „Mataičių teatras tautos istorijos ir kultūros keliuose“			
<i>Arsenalų g. 3</i>			
Lietuvos archeologija			
Vilniaus gynybinės sienos bastėja			
<i>Bokšto g. 20</i>			
Naujausųjų Lietuvos archeologijos atradimų paroda			
Kazio Varnelio namai-muziejus			
<i>Didžioji g. 26</i>			
K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija			
Kazio Varnelio 100-ųjų gimimo metinių paminėjimui skirta paroda			
Valdovų rūmai			
<i>Katedros a. 4</i>			
Senasis Baltijos sidabras iš privačios kolekcijos			
Bažnytinio paveldo muziejus			
<i>Šv. Mykolo g. 9</i>			
Paroda „Ko liepsna nesunaikino: Ceikinių bažnyčios vertybės ir Monikos Žaltauskaitės-Grašienės atvaizdai“			
Vilniaus dailės akademijos galerijos			
Parodų salės „Titanikas“			
<i>Maironio g. 3</i>			
Projektas „Meno kelės ’17“			
Tekstilės galerija „Artifex“			
<i>Gaono g. 1</i>			
iki VII. 8 d. – Sigitos Maslauskaitės-Mažylienės paroda „Prie Babilonijos upių. Pabėgėlių laiskai“			
Parodinė erdvė „Krematoriumas / Meno krosnys“			
<i>Maironio g. 6, II vidinis kiemas</i>			
Projektas „Meno kelės ’17“			
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“			
<i>Dominikonų g. 15</i>			
Dailininkų Tamošaičių kūryba			
XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai			
Vilmos Marės aprangos kolekcija vasarai „Saugos ženklai“ bei tekstilės instaliacija „Sutarties menė“			
Paroda „Per kryžių į žvaigždes“			
Paroda „Užtarėjai ir globėjai. Restauruoti paveikslai iš Vilniaus arkivyskupijos bažnyčių“			
<i>„Arkangelo“ konferencijų ir meno centre (Maironio g. 11)</i> – Aleksandro Šepkaus juvelyrkos paroda			
Galerija „Kairė–dešinė“			
<i>Latakų g. 3</i>			
nuo 30 d. – Jurgos Šarapovos paroda „Barelina“			
Vilniaus fotografijos galerija			
<i>Stiklių g. 4</i>			
Guilherme Bergamini fotografijų paroda			
„Išsilavinimas visiems“			
Ingos Navickaitės fotografijų paroda			
„Bedančiai“			
Pamėnkalnio galerija			
<i>Pamėnkalnio g. 1/13</i>			
Algimanto Patamsio kūrybos paroda „Anapus švytėjimo“			
Galerija „Aidas“			
<i>A. Jakšto g. 9</i>			
Ovidijaus Talijūno piešinių paroda			
„Principium“			
Galerija „Arka“			
<i>Aušros Vartų g. 7</i>			
iki VII. 1 d. – tarptautinės meno organizacijos „Focus Europa“ paroda			
Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus			
<i>Pilies g. 40</i>			
Kristijono Sipario paroda „[Ne]ataušę pėdsakai po Vilniumi“			
Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija			
<i>Vilniaus g. 39 / 6</i>			
Vaikų paroda „Ateitis. Ta, kuri ateina“			
Vlado Vildžiūno galerija			
<i>Lobio g. 6 A</i>			
Rimanto Sakalausko paroda „Indai. Plytos. Neplytos“			
Igorio Kalinausko meno galerija			
<i>Pilies g. 36</i>			
iki VII. 1 d. – Sauliaus Dastiko tapybos paroda			
„Visada buvai... / Iš naujo...“			
Vilniaus universiteto Botanikos sodo muziejus			
<i>Kairėnų g. 43</i>			
nuo VII. 1 d. – Taurimos Bunkutės tapybos paroda „Kiškių karalienės dienoraštis“			
KAUNAS			
Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus			
<i>V. Putvinskio g. 55</i>			
Operos solistės Marijonos Rakauskaitės 135-mečiui skirta paroda „Dainavimas – mano malda“			
iki VII. 2 d. – paroda „TIXE. Naujai įgyti kūriniai 2011–2016“			
M. Žilinsko dailės galerija			
<i>Nepriklausomybės a. 12</i>			
Simbolistinės Europos dailės ekspozicija			
Festivalio „Kaunas Photo“ paroda „Pliažo sezonas“			
XX a. Lietuvos knygų iliustracijų paroda			
„Šiltas prisiminimas“			
Kauno paveikslų galerija			
<i>K. Donelaičio g. 16</i>			
Bendruomenių platformos „Mažosios istorijos“ paroda „Didžioji pramonė“			
Paroda „Vytautas Eigirdas (1957–2012).			
Tapyba“			
Paroda „Liaudies meno inspiracijos“			
A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus			
<i>V. Putvinskio g. 64</i>			
Steveno Vincento Mitchello (D. Britanija) paroda „Žmogus, kuriantis fantazijų pasaulius“			
„Post“ galerija			
<i>Laisvės al. 51A</i>			
iki VII. 2 d. – paroda „Pasaulis semiotiko akimis“, skirta Algirdo Juliaus Greimo 100-osioms gimimo metinėms			
Galerija „Aukso pjūvis“			
<i>K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53</i>			
Nijolės Šaltenytės grafikos paroda „Sutrikdytas ritmas“			
Manto Mikulevičiaus žalvario miniatiūrų paroda „Iš toli sugrįžta saulė...“			
KLAIPĖDA			
Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija			
Liepų g. 33			
Paroda „Pranas Domšaitis (1880–1965). Nematyti kūriniai“			
KKKC parodų rūmai			
<i>Didžioji Vandens g. 2</i>			
Kinijos šiuolaikinio meno paroda „Kas aš? 798 įspūdžiai“			
Paroda „Klaipėdos architektūra 2016“			
Fotografijos galerija			
<i>Didžioji Vandens g. 2</i>			
Arturo Valiaugos paroda „Vaizdų zona“			
Baroti galerija			
<i>Aukštoji g. 3/3a</i>			
Audriaus Gražio ir Mindaugo Juodžio paroda „Cool“TAS“			
Klaipėdos galerija			
<i>Bažnyčių g. 6</i>			
Emalio paroda „IIIAIIIDX“			
„Herkaus galerija“			
<i>Herkaus Manto g. 22</i>			
iki VII. 6 d. – „Klaipėdos miesto ir jūrinis peizažas mene“ plenero paroda			
ŠIAULIAI			
„Laiptų galerija“			
<i>Zemaitės g. 83</i>			
iki VII. 4 d. – Andriaus Makarevičiaus tapyba			
Dailės galerija			
<i>Vilniaus g. 245</i>			
Vaidoto Janulio paroda „Grafika/piešiniai/objektai“			
PANEVĖŽYS			
Dailės galerija			
<i>Respublikos g. 3</i>			
Arvydo Martinaičio tapybos paroda „Raudonkepuraity–is ir co“			
Fotografijos galerija			
<i>Vasario 16-osios g. 11</i>			
Liongino Skrebės fotografijų paroda „80 gyvenimo mylių“			
DRUSKININKAI			
V.K. Jonyno galerija			
<i>M.K. Čiurlionio g. 41</i>			
nuo VII. 1 d. – Antano Martinaičio paroda			
PALANGA			
Palangos gintaro muziejus			
<i>Vytauto g. 17</i>			
Kazimiero Simanonio paroda „Atspindžiai“			
Indrės Stulgaitės-Kriukienės ir Remigijaus Kriuko stiklo paroda „Pajūris“			
„Ramybės“ galerija			
<i>Vytauto g. 35</i>			
„Amber Trip“ juvelyrikos paroda „Nature Mortė“			
Monikos Furmanavičiūtės tapybos paroda			
„Takita“			
JUODKRANTĖ			
L. Rėzos kultūros centras			
<i>L. Rėzos g. 8 B</i>			
iki VII. 6 d. – tekstilės paroda „Tradicija ir dabartis. Tautinio ornamento interpretacija šiuolaikinėje tekstilėje“			
„7md“ rekomenduoja			
Dailė			
Per vasarą būtina pamatyti Nacionalinėje dailės galerijoje atidaromas parodas: „Optika ir struktūros. Kazio Varnelio kūryba: 1967–1977“ ir „Formuojant peizažą“. Varneliui skirtoje parodoje intriguoja mastelių ir atsitraukimo pasikeitimas. Tai, ką galėjome matyti jo vardo muziejuje (ir daugiau) atsidurs naujoje konsteliacijoje. Tokia struktūromis grįsta kūryba turi įgauti dar daugiau jėgos NDG erdvėje. O po to, tikėkimės, kad viskas sugrįš į savo vietas, kaip menininkas ir paliko, nes jo ekspozicija yra muziejaus išskirtinumas.			
Kaip atsvara struktūroms, tą pačią dieną, birželio 30, tik valandą anksčiau (17 val.), galerijoje „Kairė-dešinė“ atsidaro Jurgos Šarapovos paroda „Barelina“. Jos kūryba pribloškia tirščiu, kiekiu ir sąmoningu astruktūriškumu. Rodomi dviejų metų piešiniai ir tekstilės darbai, dėl kurių ją galima lyginti su Louise Bourgeois.			
Muzika			
Skirtingose Vilniaus erdvėse ir Lietuvos regionuose klausytojai bus pakviesti į 40 skirtingų Kristupo vasaros festivalio koncertų. Liepos 1 d. Šv. Kotrynos bažnyčioje vyks festivalio atidarymas, kuriame pasirodys užtikrintai į dirigentų olimpą kopianti Giedrė Šlekytė drauge su solistėmis Jomante Šležaitė (sopranas), Simona Venslovaite (smuikas) ir Šv. Kristofo kameriniu orkestru (meno vadovas Donatas Katkus). Koncerte be itališkai romantiško „Saulėlydžio“, skambės visiškai kitokie „Metų laikai“ nei žymusis Antonio Vivaldi šedevras. Šių metų festivalyje pasirodys tokie muzikai kaip batutos meistrė Mirga Gražinyte-Tyla (liepos 29 d. Vilniaus universiteto didžiamame kieme ji diriguos didingą oratoriją „Pasaulio sutvėrimas“), koros atlikėjas iš Malio Derekas Gripperis (auksinėmis raidėmis įrašytas į pasaulio muzikos istoriją už Afrikos muzikinio paveldo puoselėjimą, jo koncertas liepos 18 d. Šv. Kotrynos bažnyčioje), lenkų džiazo grandas Maciejus Fortuna (Vilniaus universiteto planetariume rugpjūčio 24 d. koncerte „Džiazo krateris“ perteiks įspūdžius iš Islandijos) bei kt.			
TRAKAI			
Trakų salos pilis			
Paroda „Šventasis Florijonas – ugniagesių globėjas“			
Kazimiero Barišausko juvelyrikos darbų paroda			
Trakų dominikonų vienuolyno koplyčia			
<i>Kęstučio g. 4</i>			
Sakralinio meno ekspozicija			
Užutrakio dvaro sodybos rūmai			
<i>Užutrakio g. 17</i>			
Paroda „Menas ir epocha: Aleksandras Šturmanas (1869–1944). Keliaujantis menininkas“			
Koncertai			
Lietuvos nacionalinė filharmonija			
30 d. 20 val. <i>Marijampolės Marijonų vienuolyno kieme</i> – Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras ir solistai. Dir. – J. Domarkas. Programoje J. Massenet oratorija „Ieva“			
VII. 2 d. 15 val. <i>Jašiūnų dvaro sodybos rūmuose</i> – koncertų ciklas „Muzika Jašiūnų dvare“. „Šventiniai trimitai“. Valstybinis pučiamųjų instrumentų orkestras „Trimittas“ (vad. D. Staponkus, vyr. dir. U. Vaiginis). Dir. – U. Vaiginis. Programoje L. Bernsteino, A. Piazzollos, M. Willsono, Z. de Abreu, B. Kaempferio,T. Adomavičiaus, L. Denza, P. Prado, L. Rimšos, R. Balčiūno, L. Prima kūriniai			
6 d. 15 val. <i>Kupiškio etnografijos muziejaus filiale Uoginiuose</i> – „Dainuojų ir grojų Lietuvai“. Dainininkė V. Povilionienė, P. Vyšniauskas (saksofonas). Dalyvauja poetas V. Braziūnas.			
9 d. 15 val. <i>Jašiūnų dvaro sodybos rūmuose</i> – koncertų ciklas „Muzika Jašiūnų dvare“. „Vidurvarasio fleitos“. Lietuvos fleitų kvartetas: G. Gelgotas, L. Baublytė, F. Drūlytė, A. Stupak. Programoje W.A. Mozarto, F. Kuhlau, J. Tamulionio, M. Berthomieu, F. Mendelssohno-Bartholdy kūriniai			
Pažaislio muzikos festivalis			
30 d. 18 val. <i>Kauno valstybinėje filharmonijoje</i> – F. Latėno autorinis koncertas. Atlikėjai styginių kvartetas „Art vio“: I. Rupaitė-Petrikienė (smuikas), K. Venslovas			
(smuikas), T. Petrikis (altas), P. Jacunskas (violončelė), G. Gelgotas (fleita), R. Lipinaitytė (smuikas), I. Baikštytė (fortepijonas). Koncertą veda muzikologas V. Gerulaitis			
VII. 2 d. 21.30 <i>Kauno pilyje</i> – J. Grušo „Borbora Radvilaitė“. Rež. – V. Rumšas, scenogr. – V. Idzelytė-Dautartienė, choreogr. – K. Chlebinskas. Vaidina T. Vaškevičiūtė, T. Gryn, Dž. Siaurusaitis, R. Bučius, D. Storyk, M. Zikaraitė, V. Rumšas (jaun.), E. Jaras, R. Vilkaitis, E. Pakalka ir kt.			
7 d. 19 val. <i>Žemių Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje</i> – Sakralinės muzikos vakaras. Atlikėjai Kembridžo Dauningo koledžo koplyčios choras (D. Britanija). Dirigentai ir koncertmeisteriai A. Begley, M. Greyling, L. Denby			
7 d. 19 val. <i>Birštono kurhauze</i> – „Kameriniai perlai“. Atlikėjai Kauno styginių kvartetas: K. Beinarytė-Palekauskienė (I smuikas), A. Mikutytė (II smuikas), E. Lapinskė (altas), S. Bartulis (violončelė). Solistai G. Kuzma (klarnetas, Latvija), R. Beinaris (obojuis). Programoje W.A. Mozarto, M. Arnoldo, E. Herrmanno kūriniai			
8 d. 19 val. <i>Lietuvos liaudies buities muziejaus Klojimo teatre</i> – „Egzotiški nuotykiai“. Atlikėjai Australijos nacionalinis vaikų choras „Gondwana Voices“ (meno vad. L. Williamsas, Australija). Dir. – M. O’Leary (Australija)			
9 d. 13 val. <i>Žiežmarių kultūros centre</i> – Vokalinė muzika. Atlikėjai R. Kudriašovas (baritonas), G. Muralytė-Eriksonė (fortepijonas)			
9 d. 19 val. <i>Margininkų Švč. Mergelės Marijos Skaplierinės bažnyčioje</i> – „Epochų aidai“. Atlikėjai Oksfordo universiteto Hertfordo koplyčios choras (D. Britanija). Dirigentai ir koncertmeisteriai A. King, H. Towndrow			
Dėl baletų artistės ir teatrologės Aliodijos RUZGAITĖS mirties nuoširdžiai užjaučiame baletą legendos artimuosius, kolegas bei kultūros bendruomenę.			
„7 MENO DIENOS“			

Anonsai

Naujasis Lietuvos valstybinio simfoninio orkestro sezonas

Nuskambėjus paskutiniams LVSO Vasaros festivalio akordams, Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras, vadovaujamas meno vadovo ir vyr. dirigento Gintaro Rinkevičiaus, pristato naująjį, 29-ąjį koncertų sezoną. Kaip visada išskirtinis sezono pradžios koncertas, žymiausi klasikinės muzikos pasaulio vardai, bendras muzikos ir dailės projektas, edukaciniai koncertai vaikams ir, žinoma, atsinaujinęs šventinių koncertų ciklas Kalėdiniu laikotarpiu – visa tai bus galima rasti Lietuvos valstybinio simfoninio orkestro 2017 m. rudens pusmečio repertuare.

Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras sezoną tradiciškai atidarys tikra puota muzikos gurmanams. Rugšėjo 22 d. sezono pradžios koncerte Vilniaus kongresų rūmų scenoje dainuos trys jaunosios kartos Lietuvos operos žvaigždės – tenoras Edgaras Montvidas, baritonas Kostas Smoriginas ir sopranas Viktorija Miškūnaitė. Šalia solistų atliekamų operų arijų koncerte skambės ir įspūdingosios italų klasikinės muzikos genijaus G. Puccini „Šlovinimo Mišios“ (it. „Messa di Gloria“). Šį kūrinį Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras atliks kartu su Kauno valstybiniu choru, vadovaujamu Petro Bingelio.

Naujojo sezono pirmąjį pusmetį muzikos mylėtojus džiugins ir daugiau simfoninių koncertų kartu su klasikos žvaigždėmis iš viso pasaulio. Spalio 6 d. Vokietijoje įsikūręs pianistas Gintaras Januševičius Vilniaus kongresų rūmų scenoje kartu su Lietuvos valstybiniu simfoniniu orkestru, diriguojamu Latvijos nacionalinės operos vyr. dirigento Mārtiņo Ozoliņo, publikai pristatys G. Gershvino Koncertą fortepijonui ir orkestrui.

Spalio 20 d. koncerte „Sergejus Nakariakovas: trimito Paganinis“ Vilniaus kongresų rūmų svečiai

galės mėgautis po ilgesnės pertraukos į Lietuvą sugrįžtančio pasaulinio garso trimito virtuozo Sergejaus Nakariakovo muzikos garsais. Nuo 10 metų su orkestrais didžiausiose salėse koncertuojančiam muzikui sunku surasti lygių – pasaulyje itin vertinamas jo išskirtinis, labai švelnus, melodingas, lengvai valdomas instrumento garsas. Antrojoje šio koncerto dalyje Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras, diriguojamas Paulo Māgi, grieš vieną geriausių L. Beethoveno darbų – Septintąją simfoniją.

Tamsų lapkritį aistras kaitins ispaniškosios flamenko gitaros virtuozas Carlosas Piñana kartu su perkusininku Migueliu Ąngelu Orengo. Iš garsios flamenko muzikų šeimos kilęs muzikas lapkričio 11 d. koncerte „Carlos Piñana: flamenko gitara“ kartu su Lietuvos valstybiniu simfoniniu orkestru, diriguojamu Césaro Ąlvarezo, atliks siuitą flamenko gitarai ir simfoniniam orkestrui.

Lapkričio 24 d. klausytojai turės neeilinę galimybę išgirsti pasaulinio garso sopraną Juliją Novikovą, kuriai liaupsių negailėjo net pats Placido Domingo. Paryžiaus Eliziejaus laukų teatre, Niujorko „Carnegie Hall“ koncertų salėje, Londono karališkoji operoje ir kitose prestižinėse salėse dainavusi solistė koncerte „Julija Novikova: operų brangmeniai“ atliks įspūdingas operų arijas. Dar vienas muzikos brangakmenis klausytojų lauks antrojoje koncerto dalyje, kurioje Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras, diriguojamas meno vadovo ir vyr. dirigento G. Rinkevičiaus, atliks išraiškingą ir užburiančią R. Strausso „Alpių simfoniją“, muzikos garsais tapybiškai kuriančią pasivaikščiojimo Alpių kalnuose paveikslą.

Gruodžio 15 d. žiemą pradės publikos numylėtinis, ugningasis fortepijono virtuozas Alexandris Paley. Šį sykį, griežiant Lietuvos valstybiniam simfoniniam orkestrui, diriguojamam maestro G. Rinkevičiaus, pianistas publikai pristatys F. Mendelssohno Pirmąjį ir Antrąjį koncertus fortepijonui ir orkestrui. Antrojoje koncerto dalyje

skambės lietuvių kompozitoriaus F. Bajoro kūrinio „To Paint Music“ („Tapyti muziką“) premjera ir J. Sibelieaus Penktoji simfonija.

Spalio 29 d. vakarą netikėtomis spalvomis nuspalvins muzikos ir dailės dermės kupinas kamerinis koncertas „Haruspicija“. Žodis „haruspicija“ apibūdina antikos laikų (Senovės Romos ir etruskų) žynių būrimo apeigas, kurių metu būdavo pranašaujama iš aukojamų gyvūnų arba neįprastų gamtos reiškinių. Šį kartą apeigos bus kitokios – scenoje muzikantai Vytautas Labutis, Rokas Zubovas, Artūras Šlipavičius, Andrius Puplauskis, Darius Bažanovas ir Laimonas Staniulionis improvizuos įspūdingų A. Šlipavičiaus paveikslų tema.

Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras nepamiršta ir savo edukacinės misijos su klasikinės muzikos pasauliu supažindinti vaikus, ugdyti ir užsiauginti jaunąjį klausytoją. Ateinančio sezono pirmąjį pusmetį Vilniaus kongresų rūmuose skambės net trys koncertai vaikams. Lapkričio 25 d. koncerte „Rudens vitražai“ džiugins Vilniaus Karoliniškių muzikos mokyklos kolektyvai. Gruodžio 2 d. koncerte „Žiemos pasaka“ kartu su aktoriumi Andriumi Bialobžeskiu Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras, diriguojamas Mindaugo Piečiačio, seks muzikinę istoriją animacinių filmų garso takelių motyvais. Gruodžio 16 d. gražiausių kalėdinių giesmių pakvies pasiklausyti „Liepaičių“ chorinio dainavimo mokyklos kolektyvai.

Kaip ir kasmet Kalėdų ir Naujųjų metų laikotarpiu Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras turės 7 maestro G. Rinkevičiaus diriguojamus šventinius koncertus. Klausytojams šįsyk bus pasiūlyta net keletas naujienų. Antrąją Kalėdų dieną simfoninis orkestras pristatys naują projektą „Kalėdos su Erica Jennings“. Gruodžio 27 d. švęsti ir šėlti kvies klausytojų mylimos „Roko baladės“ su Povilu Meškėla, Česlovu Gabaliu ir Jeronimu Miliumi. Gruodžio 28 d. skambės „Gražiausia filmų muzika“ su Evelina Sašenko ir J. Miliumi.

LVSO INF.

Bibliografinės žinios

MENAS

Grafika, piešiniai, objektai : [katalogas] / Vaidotas Janulis. – [Šiauliai] : Maisara, 2017. – 80, [1] p. : iliustr.. – ISBN 978-609-8186-01-7

Vitražai : [albumas] / Konstantinas Eugenijus Šatūnas ; [tekstai: Žydrūnas Mirinavičius]. – [Vilnius] : Miranda design solutions, [2017]. – [64] p. : iliustr.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-95088-6-3

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Akimirkų minorai : eilėraščiai / Stefa Juršienė. – Prienai : Aipek, 2017. – 119, [1] p.. – Tiražas 100 egz.. – ISBN 978-9955-558-16-3

Anapus uždarų durų : romanas / B.A. Paris ; iš anglų kalbos vertė Anita Kapočiūtė. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2017]. – 358, [1] p.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-9986-39-949-0 (įr.)

Čilberio moterų choras : romanas / Jennifer Ryan ; iš anglų kalbos vertė Antanina Banelytė. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2017]. – 429, [1] p.. – Tiražas 1800 egz.. – ISBN 978-9986-39-946-9 (įr.)

Didžiausia iš visų : [romanas] / Malin Persson Giolito ; iš švedų kalbos vertė Virginija Jurgaitytė. – Kaunas : Jotema, [2017]. – 399, [1] p.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-9955-13-688-0 (įr.)

Domertas : Lithuanian business legends : [a novel] / Ignas Staškevičius ; [translated from the Lithuanian by Laima Vincė] ; [illustration: Milena Grigaitienė]. – Vilnius : Sofoklis, 2017. – 302 p. : iliustr.. – ISBN 978-609-444-207-0 (įr.)

Egzorcistas : [romanas] / William Peter Blatty ; iš anglų kalbos vertė Jurga Brastavičiūtė. – Keturiasdešimtųjų metų leid.. – Vilnius : Sofoklis, 2017. – 413, [3] p.. – (Kultinės knygos, ISSN 2424-3973). – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-609-444-215-5 (įr.)

Grįžtamoji galia : [detektyvinis romanas] / Aleksandra Marinina ; iš rusų kalbos vertė Dalia Paslauskienė. – Kaunas : Jotema, [2017]- . – ISBN 978-9955-13-690-3 (įr.)

Kn. 1, 1842-1919. – [2017]. – 350 p.. – Tiražas 3000 egz.. – ISBN 978-9955-13-691-0

Helsinkio sindromas : [eilėraščiai] / Lina Buividavičiūtė. – Kaunas : Kauko laiptai, 2017. – 132, [6] p. : iliustr.. – Tiražas 300 egz.. – ISBN 978-609-8092-52-3

Jo yra žemė : kūrybos rinktinė / Algimantas Mackus ; [sudarytoja Dalia Jakaitė]. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2017]. – 234, [1] p. : portr.. – (Lietuvių literatūros lobynas: XX amžius : LLL / visuomeninė redaktorių taryba: Viktorija Daujotytė ... [et al.], ISSN 1822-2307 ; Nr. 39). – Tiražas 2500 egz.. – ISBN 978-9986-39-942-1 (įr.)

Karo gydytojas Šaltajame kare : prisiminimų apysaka / Gediminas Taika. – [Vilnius] : [Lietuvos medicinos biblioteka], [2016]. – 48, [2] p., įsk. virš. : iliustr., portr.. – ISBN 978-9986-763-42-0

Kol neišėjai : romanas / Clare Swatman ; iš anglų kalbos vertė Milda Dyke. – Vilnius : Sofoklis, 2017. – 334, [1] p.. – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-609-444-210-0 (įr.)

Lopšinė : romanas / Leila Slimani ; iš prancūzų kalbos vertė Violeta Tauragienė. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2017]. – 213, [2] p.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-9986-39-948-3 (įr.)

Mano audra : romanas / Salvatore Striano ; iš italų kalbos vertė Lina Tilindytė. – Vilnius : Alma littera, 2017. – 205, [2] p.. – Tiražas 1700 egz.. – ISBN 978-609-01-2848-0 (įr.)

Mergina iš antikvariato : [romanas] / Kathleen Tessaro ; iš anglų kalbos vertė Rasa Stašytė. – Vilnius : Sofoklis, 2017. – 462, [2] p.. – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-609-444-217-9 (įr.)

Moters šypsena : [romanas] / Nicolas Barreau ; iš vokiečių kalbos vertė Lina Žukauskaitė. – Vilnius : Sofoklis, 2017. – 270, [1] p.. – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-609-444-213-1 (įr.)

O, kad prašvistų Lietuvos dvasia! : istorinis romanas apie Joną Basanavičių / Jonas Vėlyvis. – Vilnius : [BMK leidykla], 2017. – 386, [1] p.. – Tiražas 60 egz.. – ISBN 978-609-468-160-8

Paslaptis : [romanas] / Kathryn Hughes ; iš anglų kalbos vertė Rasa Stašytė. – Kaunas : Jotema, [2017]. – 367, [1] p.. – Tiražas 2300 egz.. – ISBN 978-9955-13-687-3 (įr.)

Po Italijos padange : [romanas] / Nicky Pellegrino ; iš anglų kalbos vertė Simona Dobrovolskytė. – Vilnius : Sofoklis, 2017. – 319, [1] p.. – Tiražas 1700 egz.. – ISBN 978-609-444-216-2 (įr.)

Poezija, o gal ne ji : rinktinė / Donaldas Kajokas ; [apipavidalinimui panaudoti Algimanto Švėgždos kūriniai]. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2017]. – 494, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-9986-39-945-2 (įr.)

Štai koks žmogus : [romanas] / Jeffrey Archer ; iš anglų kalbos vertė Paulė Budraitė. – Kaunas : Jotema, [2017]. – 446, [2] p.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-9955-13-686-6 (įr.)

Švediškas gimtadienis : tikra ir labai linksma istorija, nutikusi žemėje, danguje ir jūroje / Aleksandras Makejevas. – Vilnius : Muzikinė partija [i.e. Mini pasaulis], [2017]. – 158, [2] p.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-95776-2-3 (įr.)

Šviesiau už mėnesieną : [romanas] / Aloyzas Tendzegolskis. – Kaunas : Kauko laiptai, 2017. – 245, [2] p.. – Tiražas 450 egz.. – ISBN 978-609-8092-50-9 (įr.)

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS IR JAUNIMUI

Janas ir laukinis arklukas : [apysaka] / Heinrich Maria Denneborg ; iš vokiečių kalbos vertė Aldona Balčiūnienė ; iliustravo Horstas Lemkė. – 3-iasis leid.. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2017]. – 164, [3] p. : iliustr.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-9986-39-943-8 (įr.)

Teta, kuri nesišypojo : [pasaka] / Nomeda Balasevičiūtė ; [piešiniai Nomedos Balasevičiūtės]. – Kaunas : Jumena, 2017. – 19, [2] p., įsk. virš. : iliustr.. – (Pepės knygelės). – Tiražas 8000 egz.. – ISBN 978-9955-480-68-6

PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ.

LIETUVOS NAC. M. MAŽVYDO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS

